ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീമദാശുകവിസാർവഭൗമ ശ്രീനിധേഃ കൃതിഷു

॥ ശ്രീമന്ദസ്മിതരാമായണം ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

വിഷയസൂചീ

1	ബാലസ്പന്ദഃ	2
2	അയോധ്യാസ്പന്ദഃ	12
3	അരൺയസ്പന്ദഃ	17
4	കിഷ്കിന്ധാസ്പന്ദഃ	22
5	സുന്ദരസ്പന്ദഃ	26
6	യുദ്ധസ്പന്ദഃ	38
7	പ്രകീർണസ്പന്ദഃ	51

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

॥ ബാലസ്വന്ദഃ ॥

കവിതാജിതകൽലോലികന്യകാകാന്തവക്ഷസേ ।
കരുണാദിഗുണാഢ്യായ കമലാനിധയേ നമഃ ॥

ശ്രീമദ്വേങ്കടശേഷദേശികമണേരസ്മദ്ഗുരോർഭാരതീം
അന്യാദൃക്ഷമദീയദിവ്യസുഷമാസേവേതി പദ്യാകൃതിം ।
അന്തർഭാവയതോ ബഹിര്യദഭവൻമന്ദസ്മിതം തത് പ്രഭോ !
മഹ്യം സമ്പദമാതനോതു സതതം മഹ്യാഃ സുതായാഃ പതേ ! ॥**1.1** ॥ 1

സീതാലക്ഷ്മണമധ്യമണ്ഡനമണേഃ രാമസ്യ രസ്യാത്മനഃ
പീതാംഗസ്യ ഹനൂമതശ്ശുഭദൃശാ ബദ്ധാഞ്ജലേസ്സാദരം ।
ഭീതോപേതവിഭീഷണായ ദയയാ ദാതുസ്സമസ്തശ്രിയാം
ശീതാംശുപ്രതിമാനനസ്യ മധുരം മന്ദസ്മിതം പാതു നഃ ॥**1.2** ॥ 2

"മഹാപാപൗഘാനാമഹമനുപമാനാം രചയിതാ
ദശാസ്യാനാം ജേതാ മമ രഘുപതേ ! ദേഹി ചരണൗ" ।
ഇതി ശ്രീമദ്വാചാവ്വനിദുഹിതൃസൗമിത്രിഹനുമത് -
സമക്ഷം യൻമന്ദസ്മിതമിദമിമം പാതു തവ മാം ॥**1.3** ॥ 3

"വിഷ്ണോ ! പങ്ക്തിരഥസ്യ പാർഥിവമണേഃ പുത്രത്വമേത്യാവനൗ
കുര്യാഃ പങ്ക്തിമുഖസ്യ രാക്ഷസപതേഃ ദുഷ്ടാത്മനസ്സംഹൃതിം" ।
ദാന്തിം പങ്ക്തിമഹോ പ്രദർശ്യ വിബുധൈരിത്യർഥിതഃ സാദരം
ത്വം താം പങ്ക്തിമദർശയൻ യദകരോഃ മന്ദസ്മിതം പാതു തത് ॥**1.4** ॥ 4

"മാ മാ ഭീതിർഭവതു ഭവതാം ഭദ്ര"മിത്യുക്തിരമ്യം
മായാപേതം സദസി മരുതാം യത് സ്മിതം മന്ദമാസീത് ।

മുഗ്ധം തത്കിം വസതി ച മുഖാവാസനേ സ്വാനനേ തേ
സ്നിഗ്ധം മഹ്യം ദിശതു തദിദം ഭദ്രപൂർണാമഭീതിം ‖**1.5**‖ 5

"സാഹായ്യം തവ സംവിധാതുമവനൗ സൃഷ്ടോ മയാ ജാംബവാൻ"
"സ്നേഹസ്തേ പരമഃ പിതാമഹ ! മയി" "ത്വം മത്പിതാ കിംൻവിദം ?" ।
"കിന്നാജ്ഞോ മമ ഹേ ! പിതാമഹ ഇഹ ശ്രീമ"ന്നിതി വ്യാഹൃതൗ
ധാതുസ്തേ ച യദാസ മന്ദഹസിതം തത്ത്വേദ്യ വിദ്യോതതേ ‖**1.6**‖ 6

"ദത്തഃ കിം മമ രംഗിണാ കരുണയാ സത്യം സുതസ്ത്വത്സമഃ
കിം വാഽധ സ്വയമേവ യേന സുഷമാ കാചിൻമുഖേ താവകേ ।
നേത്രം കോമലപദ്മപത്രവിപുലം വത്സേ"തി മാതുർഗിരാ
യൻമന്ദസ്മിതമാസ്യഭൂഷണമഭൂത് തത്ത്വേദ്യ വിദ്യോതതേ ‖**1.7**‖ 7

"നിദ്രാമേതി ന ലാലിതോഽപി മധുരൈഃ ഗീതൈസ്സുമിത്രേ ! ശിശുഃ
വാല്യേഽസ്മിൻ തവ ലക്ഷ്മണേ തു നിഹിതേ ദ്രാഗേതി നിദ്രാ"മിതി ।
മാതുസ്തേ ഗദിതം നിശമ്യ രചിതം മന്ദസ്മിതം യത്ത്വയാ
തത് കിം ദർശയസി സ്വയം മമ പുരഃ ശ്രീമാതൃവംശ്യസ്യ ഭോഃ ‖**1.8**‖ 8

ഡോലായാം ജനനീ ന സുപ്ത ഇതി സാ ത്വാം വീക്ഷ്യ തൂർണം തതഃ
സൗമിത്രിം സവിധേ വിധായ മധുരം ഗാതും പ്രവൃത്താ തദാ ।
സാകൂതം തവ നാമ യച്ച വദനേ മന്ദസ്മിതം മഞ്ജുലം
തദ്വേദം വഡുവൂർനിവാസ ! ഭഗവൻ ! ഹേ !
രാമഭദ്ര ! പ്രഭോ ! ‖**1.9**‖ 9

"ത്രാതാ തസ്യ ഗജസ്യ കിം നു തനയോ ജാതോ മമാഽയം പുമാൻ
ആദാവേവ ഗജാധിരോഹണവിധൗ ആനമ്യ പൃഷ്ഠേ ധൃതഃ ।
സാനന്ദേന ഗജേന സദ്മനയനം തേനേ"തി വാചാ പിതുഃ
യൻമന്ദസ്മിതമാനനേ തവ ബഭൗ തത് കിംൻവിദം രാജതേ ? ‖**1.10**‖ 10

"അഹം വേദ്മീത്"യേവം വദതി കുശികശ്രീതനുഭവേ
വസിഷ്ഠസ്യാദേശാദ് അപി ദശരഥേ സ്വസ്ഥമനസി ।
ധനുർഹസ്തസ്യാസീദ് വദനകമലേ മന്ദഹസിതം
യദേതത് തത് സ്വാമിൻ ! ജയതി വഡുവൂർവാസ ! ഭവതഃ ॥ **1.11** ॥ 11

ഭൂയശ്ചിത്രാഃ സുരമ്യാഃ പഥി കുശികഭുവഃ ശൃൺവതസ്തേ കഥാസ്താഃ
ദൃഷ്ട്വാ സൗമിത്രിവക്ത്രം രസമനുഭവതഃ പ്രീതിമൻമാനസസ്യ ।
ആസീൻമന്ദസ്മിതം യദ് വദനകമലജം ഹന്ത ! സാകൂതമേതത്
സത്യം സമ്പൻമയം സത് സ്ഫുരതി രഘുപതേ !
പശ്യതശ്ചിത്തഹാരി ॥ **1.12** ॥ 12

"സുന്ദസ്ത്രീ ന തു സുന്ദരീ ബലവതീ നൈഷാ്യബലാ രാക്ഷസീ
യക്ഷീ നോ ബത ! താടകാ നരസിരാഹാരാ നരാഹാരിണീ" ।
ഇത്യേവം കുശികാത്മജസ്യ വചസാ മന്ദസ്മിതം യൻമുഖേ
ജാതം തേന സഹാസി കിം നു വഡുവൂർദേശം
സമഭ്യാഗതഃ ? ॥ **1.13** ॥ 13

"ഏതാം നാശയ താടകാം ന ഹി ഘൃണാ നാരീതി കാര്യാ ത്വയാ
നാരീയം ഖലു രൂപതോ രഘുമണേ ! ദുഷ്ടോ മഹാൻ കർമതഃ" ।
ഇത്യാകർണ്യ മുനേർവചസ്തവ മുഖേ മന്ദസ്മിതം യദ് ബഭൗ
തദ്വേദം വഡുവൂർനിവാസ ! ഭഗവൻ ! ഹേ ! രാമഭദ്ര !
പ്രഭോ ! ॥ **1.14** ॥ 14

"വധ്യേയം വനിതേതി മാ വഹ ദയാം കാവ്യസ്യ മാതാപ്യപി സാ
വാംഛന്തീ വിബുധാധിനാഥരഹിതം ലോകം ഹതാ വിഷ്ണുനാ" ।
ഇത്ഥം ഗാധിസുതോദിതാം ശ്രുതവതോ വാചം രഘൂത്തംസ ! തേ
യൻമന്ദസ്മിതമാനനേ സമഭവത് സത്യം തദേതത് പ്രഭോ ! ॥ **1.15** ॥ 15

ഹത്വാ താം മുദിതേന തേന മുനിനാ ദത്താനി മൂർതാൻയഹോ !
സർവാസ്ത്രാണി വിധേയതാമുപഗതാൻയഗ്രേ വിലോക്യ പ്രഭോ ! ।
യൻമന്ദസ്മിതമാസ വക്ത്രകമലേ തത്തേ ജഗൻമംഗലം
ശ്രീമൻ ! ശ്രീവഡുവൂർവിഹാര ! ഭഗവൻ ! അദ്യാത്ര
വിദ്യോതതേ ॥ **1.16** ॥ 16

"ഉച്ചൈർവൃക്ഷഗണൈർധരാതലഭവൈഃ പീതാംബരൈശ്ശോഭനൈഃ
മേഘശ്യാമലകോമലൈഃ പരിവൃതഃ സിദ്ധാശ്രമശ്ശോഭതേ ।
അസ്മിൻ വാമനസിദ്ധിദേ മമ മഖോ വത്സേ"തി വാചാ മുനേഃ
യൻമന്ദസ്മിതമാസ ത്വേത്ര വഡുവൂർദേശേ തദേവേക്ഷ്യതേ ॥**1.17** ॥ 17

ആകാശേ രജനീചരൈഃ പരിവൃതേ രക്തേന വേദിസ്ഥലേ
ഹാഹേതി ധ്വനിനാ മുഖേ ച മുഖരേ തേഷാം മുനീനാമപി ।
ആസീത്തേ വദനേ സ്മിതം മിതമിദം ഹസ്തേ ശരാ ആശരാഃ
ധ്വസ്താസ്തൈർഹി സമുദ്രമധ്യപതിതോ മാരീചനീചോഽപി സഃ ॥**1.18** ॥ 18

"ആകാശേ രജനീചരാഃ അഹഹ ! തേ വർഷന്തി രക്താൻയമീ
യാതാസ്തേ ക്വ നു രാമഭദ്രധനുഷാ മുക്തൈഃ ശരൈസ്താഡിതാഃ ?" ।
ഇത്യേവം കുശികാത്മജസ്യ സവനേ ജാതാ മുനീനാം ഗിരഃ
ശ്രുത്വാ താ വദനേ തവാതിമധുരം മന്ദസ്മിതം തത് കിമു ? ॥**1.19** ॥ 19

"യാമ ശ്രീമിഥിലാം ധനുർവിജയതേ യത്രാദ്ഭുതം ശാംഭവം
കൻയാരത്നമപി പ്രകാമസുഭഗം യത്രാസ്തി വാസുന്ധരം" ।
ഇത്യേവം വചസാ മുനേസ്തവ മുഖേ മന്ദാക്ഷവീർയാൻവിതം
യൻമന്ദസ്മിതമാബഭൗ രഘുമണേ ! തത്സത്യമേതത് പ്രഭോ ! ॥**1.20** ॥ 20

യാത്രാ രഥൈർഗജതുരംഗപദാതിഭിഃ കിം
ഹൃദ്യാ തവാഥ ശകടീഭിരിയം മുനീനാം ।

ഇത്ഥം മുനൗ വദതി രാമ ! തവാനനേ യദ്
    മന്ദസ്മിതം തദിദമിത്യവധാരയാമി ॥ **1.21** ॥ 21

ശതശകടസമുത്ഥൈരാകുലൈശ്ശബ്ദജാലൈഃ
    ശതപഥമുഖജാഭിസ്സത്കഥാഭിർമുനീനാം ।
ശതദലമുഖ ! യത്തേ മന്ദമാസീത് സ്മിതം തത്
    ശതമുഖമിഹ മോദം പശ്യതാം സംവിധത്തേ ॥ **1.22** ॥ 22

"ശിലാ ബാലാ കാചിത് ബലമഥനലീലാവിലുലിതാ
    വസത്യസ്മിൻ ദേശേ തവ പദരജോ വാംഛതിതരാം" ।
ഇതി ശ്രുത്വാ വാചം കുശികസുതവക്ത്രാദ്വിഗലിതാം
    സ്മിതം മന്ദം യത്തേ ജയതി തദിദം ശ്രീരഘുപതേ ! ॥ **1.23** ॥ 23

ശിലാ സാ സംസ്പൃഷ്ടാ ചരണരജസാ തേ രഘുപതേ !
    പുരോദേശേ ജാതാ പരമരമണീയാഥ രമണീ ।
മുനേഃ പ്രാന്തേ ചാഭൂൻമുനിരഥ പരഃ കോഽപി മുദിതഃ
    മുഖേ മുഗ്ധേ മന്ദസ്മിതമപി മനോജ്ഞം തവ തദാ ॥ **1.24** ॥ 24

വിശ്വാമിത്രമുനീശ്വരേണ കഥിതാഹൽയാകഥാം ശൃൺവതഃ
    പാദസ്പൃഷ്ടശിലാതലാത് സമുദിതാം ശ്യാമാം പുരഃ പശ്യതഃ ।
വേഗാദാഗതഗൗതമാമലമുഖാത് ജാതാശിഷോ ഭേജുഷഃ
    യൻമന്ദസ്മിതമാസ രാമ ! തദിദം കിംൻവത്ര വിദ്യോതതേ ॥ **1.25** ॥ 25

"ഭക്ത്വാ രാമ ! ശിലാമദാ മമ മുദാ പൂർണാമിമാം ഭാമിനീം
    ഭക്ത്വാ നാമ ധനുർഭജാവനിഭവാം ശ്രീജാനകീം ഭാമിനീം" ।
ഏവംവാദിനി ഗൗതമേ കുശികഭൂസന്തോഷസംവർധകേ
    യൻമന്ദസ്മിതമാനനേ തവ ബഭൗ തത് സാമ്പ്രതം ഭാസതേ ॥ **1.26** ॥ 26

"ദാരാൻ മഹ്യമദാ മുദാ പരിഗതാനാനന്ദപൂർണോഽസ്മ്യഹം
    ആനന്ദസ്തനുജശ്ശതാനന ഇതസ്തുഭ്യം സ താൻ ദാസ്യതി" ।

ഏവംവാദിനി ഗൗതമേ കുതുകിനാ ശ്രീകൗശികേനേക്ഷിതം
യൻമന്ദസ്മിതമാനനേ തവ ബഭൗ തദ് ദ്യോതതാദ്യോതത്യേദ്യ പ്രഭോ ॥**1.27**॥ 27

"സൗന്ദര്യസ്യ വിഭൂഷണം വിജയതേ സോഽയം കുമാരോ നവഃ
സീതാ ചേയമമുഷ്യ ഭൂഷണതയാ സ്ഥാതുന്തരാമർഹതി।
മധ്യേ കാമഠപൃഷ്ഠതോഽപി കഠിനം ശൈവം ധനുർവർതതേ
ഭാഗ്യാഢ്യാ മിഥിലാ നു നേ"തി ജനതാലാപാന്നു മന്ദസ്മിതം ॥**1.28**॥ 28

"മൻമാതാ കിമദർശി ദാശരഥയേ"? "സന്ദർശിതാ സംഗതാ
പിത്രാ തേ ജമദഗ്നിനേവ മുനിനാ ശ്രീരേണുകാ സാ പുരാ"।
ഇത്ഥം ഗൗതമസൂനുനാ സഹ മുനൗ സംഭാഷമാണേ തദാ
യദ്രാമ ! സ്മിതമാനനേ തവ ബഭൗ തത്സത്യമേതത് പ്രഭോ ! ॥**1.29**॥ 29

"സോഽയം ഗാധിസുതോ മഹാൻ ശൃണു കഥാം തസ്യ തപസ്താദൃശം
യസ്യാപത്യമുദാഹരന്തി ഭരതശ്രീമാതരം താദൃശീം"।
ഏവംവാദിനി ഗൗതമസ്യ തനയേ മന്ദസ്മിതം യൻമുഖേ
രാമാദ്ഭൂത്തവ തത്കിലാത്ര മധുരം വിദ്യോതത്യേത്രോത്തമം ॥**1.30**॥ 30

"ചക്രേ കാഞ്ചന ദേവലോകവനിതാം സദ്യശ്ശിലാമാഗതാം
ഏതത്തിഷ്ഠതു ദേവലോകമപരം സോഽയം മുനിർനിർമമേ"।
ഏവം നാമ നിശമ്യ തത്ര ച ശതാനന്ദസ്യ വാചം മുനേഃ
യൻമന്ദസ്മിതമാനനേ തവ ബഭൗ തത് സാമ്പ്രതം ദൃശ്യതേ ॥**1.31**॥ 31

"ശുനശ്ശേപം പിത്രാ ധനനിഹിതദൃഷ്ട്യാ നൃപതയേ
പരിത്യക്തം മാത്രാ ശരണമിതി പാദാന്തപതിതം।
അരക്ഷദ്യഃ പുത്രാനപി ശതമഹോ ! ശാപവിഷയാൻ
വിധായേ"തി ശ്രുത്വാഽഭവദവതു മന്ദസ്മിതമിദം ॥**1.32**॥ 32

"അതിക്ഷുദ്ര്യുക്തസ്സൻ സ്വകരകലിതസ്വന്നമപി യഃ
പരസ്മൈ ദത്വാ തത് പരിഹൃതമനോജാതവികൃതിഃ।

തപശ്ചക്രേ ഭൂയോ മുനി"രിതി ശതാനന്ദവചസാ
സ്മിതം മന്ദം യത്തേ തദിദമവതാൻമാം രഘുപതേ ! ॥**1.33**॥ 33

"ആനീതം ശകടേ മനുഷ്യനിവഹൈഃ സംഖ്യാതിഗൈസ്തദ്ധനുഃ
ശൈവം ശൈലസമാനസാരമഭവദ് വിഷ്ണുശ്ശരോ യത്ര സഃ" ।
ഇത്ഥംവാദിനി ഗാധിനന്ദനമുനൗ മന്ദസ്മിതം രാമ ! തേ
യത്തത് സാമ്പ്രതമാനനേ വിജയതേ കല്യാണദം
പശ്യതാം ॥**1.34**॥ 34

"കന്ദർപോഽയമുപാഗതോ ദശരഥശ്രീപുത്രതാദംഭതഃ
കന്ദർപാരിധനുർബഭഞ്ജ തദിതസ്സീതാ രതിർദേവതാ ।
ഏനം പ്രാപ്യ മുദാൻവിതാ ഭവതി സേ"ത്യേവം ജനാനാം ഗിരാ
യൻമന്ദസ്മിതമാനനേ തവ തദാ തത് സാമ്പ്രതം രാജതേ ॥**1.35**॥ 35

"ഭഗ്നം ഭർഗധനുഃ, ഭയം ച നൃപതേഃ, ചിന്താഽപി സീതാഹൃദഃ
കല്യാണം ച കഥം ഭവേദിതി മിഥോ ഭാഷാ ജനാനാമപി" ।
ഇത്യേവം നൃപസദ്മവർതിവചനം ശ്രുത്വാ മുഖേ യദ് ബഭൗ
തൻമന്ദസ്മിതമേവ സാമ്പ്രതമിദം സ്വാമിൻ ! ന മേ സംശയഃ ॥**1.36**॥ 36

"പ്രാലേയാചലകൻയകാപതിധനുർഭംഗാപ്തസീതഃ പുനഃ
പ്രാലേയാചലകൻയകാപതിമഹാഭക്തസ്യ വിധ്വംസനാത് ।
പ്രാപ്സ്യത്യേവ ഹൃതാം സ ഏഷ ഭഗവാൻ സാകേതനാഥോ മഹാൻ"
ഇത്യേവം ജനകാപ്തസൻമുനിവചഃപ്രാപ്തസ്മിതഃ പാഹി നഃ ॥**1.37**॥ 37

"സീതാസക്തമനാസ്സമാഗത ഇമം ദേശം സ പങ്ക്ത്യാനനഃ
ചാപമ്ലാനതമാനനാവലിരഭൂത് ഭൂയശ്ച തസ്യാം രതഃ ।
ചാപേനാസ്യ രഘൂദ്വഹസ്യ ഭവിതാ കൃത്താനനൗഘഃ പുനഃ"
ഇത്യേവം മുനിപങ്ക്തിവാഗ്ഭിരുദിതശ്രീമന്ദഹാസഃ പരം ॥**1.38**॥ 38

"സീതേയം പ്രതിപാദിതാ തവ സുതാ യാ ചോർമിലാ ലക്ഷ്മണേ
താം കുർയാസ്തവ സോദരസ്യ തനയേ ഭ്രാത്രോസ്തഥൈവാനയോഃ" ।
ഇത്യേവം കുശികാത്മജസ്യ വചസാ മന്ദസ്മിതം യത്തദാ
സഞ്ജാതം വദനേ തദേവ ഭഗവന്നദ്യാത്ര വിദ്യോതതേ ॥ **1.39** ॥ 39

വംശസ്തേ കഥിതോ വസിഷ്ഠമുനിനാ വംശഃ പ്രിയായാശ്ച തേ
ജാനക്യാ ജനകേന തേന കഥിതസ്തസ്മിൻ വിവാഹോത്സവേ ।
ശ്രുത്വാ തത്ര ച വൃത്തമദ്ഭുതതമം മന്ദസ്മിതം തേ തദാ
യജ്ജാതം വഡുവൂർവിഹാരരത ! തത് സത്യം മമൈതത്
പുരഃ ॥ **1.40** ॥ 40

സ്വേഷു ഭ്രാതൃഷു തേ തദാ ത്രിഷു മുദാ യോഷിത്സമേതേഷ്വഭൂത്
ചിത്തേ നൃത്തരതോർമിതഃ പരിണയേ മോദസ്സഭായാം പ്രഭോ !
തസ്യേദം പരിവാഹതാമധിഗതം മന്ദസ്മിതം യൻമുഖേ
തദ്ധീദം വിതനോതു രാഘവ ! പരം കല്യാണമസ്മാസ്വപി ॥ **1.41** ॥ 41

"സീതായാഃ കരലാലനേന ഭഗവൻ ! സന്തുഷ്ടചിത്തസ്തദാ
സാകം ധർമരതാത്മനാ ഭുവി സതാം ധർമം കരോമ്യുന്നതം" ।
ഇത്യന്തഃ കലയൻ ബഹിർയദകരോദ് മന്ദസ്മിതം തദ്ഭവാൻ
തത് സങ്ക്രീഡതി സാമ്പ്രതം തവ മുഖേ സമ്പശ്യതാം
ക്ഷേമദം ॥ **1.42** ॥ 42

മാർഗേ ഭാർഗവമാഗതം നിജരുഷാ ക്ലൃപ്താം പരേഭ്യശ്ശുചം
വർഷന്തം പരശും നിതാന്തപരുഷം സ്വാംസേ വഹന്തം തദാ ।
ദൃഷ്ട്വാ ഭീതിമുപാഗതേ നിജജനേ രാമ ! ത്വദീയാനനേ
യൻമന്ദസ്മിതമിത്ഥമുത്ഥിതമിദം ദദ്യാദ് അഭീതിം മമ ॥ **1.43** ॥ 43

"മത്കം നാമ വഹസ്യഹോ വഹ പരം വ്യാഖ്യാതി തദ്ദാസതാം
ഭഗ്നം നാമ ധനുസ്ത്വയാ പുരരിപോരസ്മദ്ഗുരോരപ്യഹോ !" ।

ഇത്ഥം ജൽപതി രോഷതോഽതിപരുഷം മാർഗാഗതേ ഭാർഗവേ
യൻമന്ദസ്മിതമാനനേ തവ ബഭൗ തത് കിം തഥൈവ
സ്ഥിതം ? ‖ **1.44** ‖ 44

"സീതേയം പരിരക്ഷിതാ ദശമുഖാദ് വേദാന്തിരാജാത്മജാ
ജാതാ ത്വേഽനുഗുണൈവ തത്ര ഭവതാ ഭഗ്നം ധനുർമദ്ഗുരോഃ।
പ്രാചീനം തദിദം ധനുഃ കുരു തഥേ"ത്യേവം ബ്രുവാണേ മുനൗ
യൻമന്ദസ്മിതമാനനേ തവ തദാ തത്സാമ്പ്രതം ദൃശ്യതേ ‖ **1.45** ‖ 45

ശൈവം തദ്ധനുരർചകോഽസ്യ ജനകോ രാജ്ഞാ തതോ നോ ഹതഃ
ഭഗ്നം തദ്ഭവതാ ഭയം ന വിശതാ സോഽയം കുഠാരോ മമ।
പശ്യാദ്യേ"തി ധനുർദദൻമുനിമണിഃ യത്പ്രാഹ തേനോദിതം
യൻമന്ദസ്മിതമാനനേ തവ വിഭോ ! തൻമംഗലം യച്ഛതു ‖ **1.46** ‖ 46

ആദായാഥ ധനുസ്തതോ മുനിമണേരാരോപ്യ വാണം തതഃ
പശ്യന്തം ച കുഠാരമാനതമഥോ ദർപേണ ദൂരീകൃതം।
യൻമന്ദസ്മിതമാതതാന സ ഭവാൻ ശ്രീലക്ഷ്മണാനന്ദദം
തൻമേ മംഗലമാതനോതു ഭവതഃ സമ്പ്രത്യഥോ ചോജ്ജ്വലം ‖ **1.47** ‖ 47

ശ്രീമൻ ! രാമ ! തുലാപുനർവസുമഹേ ശ്രീരാമചന്ദ്രോത്സവേ
കല്യാണാത്മകവേഷമഞ്ജുലതമേ ശ്രീജാനകീസംയുതേ।
ശ്രീമൽലക്ഷ്മണപാർശ്വഗേ ഹനുമതി സ്തോത്രം നവം തൻവതി
സ്വാമിൻ ! യത്തവ മന്ദമഞ്ജുഹസിതം തസ്മിൻ മനോ
മുഹ്യതി ‖ **1.48** ‖ 48

കന്ദർപസ്യ മുഹുർമുഹുഃ നിജതനും സമ്പശ്യതസ്സാദരം
തം ഗർവം ഹരതസ്തവാത്ര വധുവൂർദിവ്യസ്ഥലേ തിഷ്ഠതഃ।
മൈഥില്യാ മധുരാതിസുന്ദരതനുശ്രീയുക്തയാ ഭൂഷിത -
പ്രാന്തസ്യാസ്തു മനോഹരം സ്മിതമിദം മൻമംഗലൗഘപ്രദം ‖ **1.49** ‖ 49

സാകേതേ ജനനീജനേന നിതരാം സംലാലിതസ്യാഥ തേ
പിത്രാ പ്രീതതമേന രഞ്ജിതഹൃദഃ ശ്ലാഘ്യൈസ്തഥാ ഭ്രാതൃഭിഃ ।
സർവൈരപ്യമിതപ്രമോദഭരിതൈഃ സീതാസമേതസ്യ തേ
യൻമന്ദസ്മിതമാനനേഽത്ര വഡുവൂർവാസേഽപി തദ്വർതതേ ॥ **1.50** ॥ 50

"ശ്വശ്രൂർമേ പരമം ഹി ദൈവതമിയം കുക്ഷാവുദീതോ ഭവാൻ
അസ്യാ മന്നയനാന്തരംഗസുഖദോ മദ്ഭാഗ്യതോ രാജതേ ।
താതോ വോ മയി വത്സലോഽസ്തി സുതരാം ആനന്ദപൂർണാസ്മ്യഹം
ശ്രീകാന്തേ"തി വിദേഹജാവചനതഃ സ്മേരാനനോ ദൃശ്യസേ ॥ **1.51** ॥ 51

"കൗസല്യാ ജനനീ സതാമഭിമതാ ശ്ലാഘ്യൈർഗുണൈർഭൂഷിതാ
താതസ്സത്യവചാഃ പരാക്രമനിധിഃ ശ്രീചക്രവർതീ ഭുവഃ ।
ദക്ഷാഃ കർമസു സാധവഃ പ്രിയരതാഃ സർവേഽപ്യമീ ഭ്രാതരഃ
ശ്രീകാന്തേ"തി വിദേഹജാവചനതസ്സ്മേരാനനോ രാജസേ ॥ **1.52** ॥ 52

॥ ഇതി ബാലസ്പന്ദഃ സമാപ്തഃ ॥

sunder kidambi prapatti.com sunder kidambi

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

॥ അയോധ്യാസ്പന്ദഃ ॥

കവിതാജിതകൽലോലികൻയകാകാന്തവക്ഷസേ ।
കരുണാദിഗുണാഢ്യായ കമലാനിധയേ നമഃ ॥

മന്ദോദരീദയിതമാഥിശരാഢ്യപാണേഃ
 മന്ദാകിനീമധുരമൗലിധൃതാത്മനാമ്നഃ ।
മന്ദാക്ഷമന്ദിതമനോഭവവിഭ്രമസ്യ
 മന്ദസ്മിതം മദഘമർദനമസ്തു നേതുഃ ॥ **2.1** ॥ 53

"രാമ ! ത്വയ്യതിവത്സലാഃ പ്രകൃതയോ മയ്യായതേയം ജരാ
 സാകേതാധിപതിം സമസ്തജഗതാം കുർവേ പതിം ത്വാമതഃ" ।
ഏവംവാദിനി തത്ര നാമ ജനകേ ശ്രീജാനകീനാഥ ! തേ
 യൻമന്ദസ്മിതമാനനേ സമഭവത് തദ്ദർശയസ്യദ്യ കിം ? ॥ **2.2** ॥ 54

ത്യക്ത്വാ രാമ നദീപവസ്ത്രവിഭവം ഭൂമണ്ഡലം ത്വം വനം
 യാതസ്ത്വാമവനേ വിധാതുമകരോച്ഛ്രീമാൻ വസിഷ്ഠോ മുനിഃ ।
ഏതാം നൂതനവസ്ത്രവൈഭവയുതാം ദീപാവലീം മാമികാം
 വാചം നാമ നിശമ്യ കിം വിതനുഷേ മന്ദസ്മിതം മത്പ്രഭോ ! ॥ **2.3** ॥ 55

മന്ദസ്മിതം വർണയിതും പ്രവൃത്തോ
 മമേതി മധ്യേ വിഷയൈകലോലഃ ।
മന്ദേതി മാം പ്രേക്ഷ്യ വിഭോ ! വിധത്സേ
 മന്ദസ്മിതം മണ്ഡനമാനനസ്യ ॥ **2.4** ॥ 56

പിതുർവചസി ന സ്ഥിതഃ പിതൃമതേ്പി നോ വർതസേ
 മഹത്സു വിനയോ ന തേ പരമയം വിരുദ്ധസ്തതഃ ।

പ്രസക്തിരപി വാംഛിതാ മമ പുനഃ കവേ ! കാമദാ
    ത്വിതി സ്മിതമഹോ മിതം വിതനുഷേ പരീവാഹതഃ ‖**2.5**‖ 57

“സതീം ഭരതമാതരം കലുഷിതാന്തരാം കുബ്ജയാ
    വിധാതുമഭിരാധിതാം പ്രിയസുതം വിതേനേ വനേ” ।
ഇതി ശ്രുതിമുപാഗതാ പുരജനസ്യ വാണീ വിഭോ !
    മിതസ്മിതമസൗൻമുഖേ തദിദമസ്തു മൻമാനസേ ‖**2.6**‖ 58

“താതാദസ്മി ഗരീയസീ തവ സുത ! ത്വം ന പ്രയായാ വനം
    വത്സാത്ര സ്ഥിത ഏവ നന്ദയ മനോ മത്കം വചസ്സത്കുരു” ।
ഇത്ഥം മാതരി ലക്ഷ്മണേ ച വദതി സ്നേഹാച്ച കോപാദപി
    ത്വം മന്ദസ്മിതമേതദേവ കലയൻ തൗ സാന്ത്വയാമാസിഥ ‖**2.7**‖ 59

സ്ത്രിയം പുരുഷവിഗ്രഹം മമ പിതാ വിദേഹാധിപഃ
    ഭവന്തമധിഗത്യ മാം രഘുപതേ ! കരേ ത്വേകരോത് ।
ഇതീദമവനീസുതാവചനമാനനേ തേ സ്മിതം
    തതാന തദിദം സ്മിതം മദവനം വിധത്താം പ്രഭോ ! ‖**2.8**‖ 60

മനാഗിവ മനോ മമ ത്വയി കൃതം ത്വയാ നീയതേ
    പരത്ര തദപി പ്രഭോ ! കിമിതി യുക്തമേതത്തവ ? ।
അഥ ത്രിജടനീതിതസ്തദിതി മന്ദമേതത്സ്മിതം
    സുമന്ദമഭിപാതു മാമിഹ ദയാനിധേ ! രാഘവ ! ‖**2.9**‖ 61

കൗശേയോപരി ചീരവന്ധനവിധൗ
    ജ്ഞായാവലഗ്നസ്ഥലേ
കോശാദാഹൃതഭൂഷണേഽപി ച തദാ
    വാചാ പിതുസ്തജ്ജനേ ।
യൻമന്ദസ്മിതമാതതാന വദനം
    രക്തം തവേദം പ്രഭോ !

തദ്യുക്തം വഡുവൂർസ്ഥലേഽപി മയി തൻ -
നീചേഽവരേഽപ്യുത്തമേ ‖ **2.10** ‖ 62

"ദ്രഷ്ടാ ത്വാമഭിഷിക്തമിന്ദുവദനം
ചിത്രേന്ദുനാ സാമ്പ്രതം
ശ്വോ വത്സേതി തഥൈവ കേകയസുതാ -
വാചാ ന യായാ വനം" ।
ഇത്യേവം പിതരി ബ്രുവത്യപി ബഭൗ
മന്ദസ്മിതം യത്സമം
തൻമേ സാധുവദാസ്ഥിതായ സുതരാം
ദുഷ്ടായ ച ദ്യോതതേ ‖ **2.11** ‖ 63

സ്വാമിംസ്തേ ഭവനേ പിതുസ്സുഖമയേ
പ്രീതൈർജനൈസ്സംവൃതേ
മാതൃപ്രീതിവഹേ തഥൈവ തമസാ -
തീരേഽപ്യധസ്താത് തരോഃ ।
ശോകാർത്തൈസ്സ്വജനൈഃ വൃതേഽപി പരിതോ
മന്ദസ്മിതം യത് സമം
വക്ത്രേ തേ തദിദം തഥൈവ വഡുവൂർ -
ഗേഹേഽപി വിദ്യോതതേ ‖ **2.12** ‖ 64

ഗംഗാതീരസമാഗതേന സുഹൃദാ സാസ്രേണ "സാകേതവത്
ദേശോഽയം തവ സർവമാനവമണേ ! രാജ്യോഽത്ര തത്ത്വം ഭവ" ।
ഇത്ഥം നാമ ഗുഹേന ഭക്തിനിധിനാ പ്രോക്തസ്യ യത്തേ മുഖേ
തൻമന്ദസ്മിതമേവ സാമ്പ്രതമിദം വിദ്യോതതേ നഃ പുരഃ ‖ **2.13** ‖ 65

ഗുഹേന ഗഹനേ തദാ ബഹുവിധം സമഭ്യർചിതഃ
"വസേഹ തവ തേ വയം സതതദാസഭൂതാഃ പ്രഭോ !" ।

ഇതി സ്തുതവതാ മുഖേ യദഭവത്സുമന്ദസ്മിതം
തദേതദതിസുന്ദരം തവ ദദാതു മേ മംഗലം ‖ **2.14** ‖ 66

“വാസം വാംഛസി കാനനേ ന തു പുനഃ പ്രാന്തേ മമ ത്വം തതഃ
ശ്രീമൻ ! മദ്ഗുരുസന്നിധൗ വസ സുഖം ശ്രീചിത്രകൂടേ ഗിരൗ” ।
ഏവം നാമ മുനേഃ പ്രയാഗവസതേഃ ഹൃദ്യാ ഗിരഃ ശൃൺവതഃ
സ്വാമിൻ ! രാമ ! തവാനനേ യദഭവദ് മന്ദസ്മിതം കിംൻവിദം ? ‖ **2.15** ‖ 67

“വധ്യോ മേ ഭരതസ്സമാഗത ഇതോ”
“മൈവം ഹി നേതും പുരീം
ആവാമാഗത ഇത്യവേഹി, യദി തേ
രാജ്യസ്പൃഹാ ദാസ്യതി” ।
ഇത്ഥം ലക്ഷ്മണമുത്തരേണ വചസാ
സാകൂതമാവ്രീഡയൻ
യൻമന്ദസ്മിതമാതനോസ്തു ഭഗവൻ !
തത്ത്വൻമുഖേ ജൃംഭതേ ‖ **2.16** ‖ 68

“സാകേതേ വസ രാജ്യപാലനപരോ”
“വാക്യം പിതുസ്തത് കഥം” ?
“സോഽഹം തദ്വിപിനേ വസാമി” “തദിദം
യുക്തം ന” “തത്പാദുകാം ।
ദേഹീ”ത്യർഥയതി പ്രിയേ തു ഭരതേ
മന്ദസ്മിതം യൻമുഖേ
തത്തേ ശ്രീവഡുവൂർനിവാസ ! സുഭഗം
വിദ്യോതതേ സാമ്പ്രതം ‖ **2.17** ‖ 69

“നീതാ ശ്രീഭരതേന പാദകമലത്രാണേ രതാ പാദുകാ
തത്കാർയം കലയാമി സാഽഹമി”തി യാ സമ്പ്രസ്ഥിതാ സ്വാഗ്രതഃ ।

താം സീതാമവലോക്യ തത്ര ദയിതാം യത്തേ മുഖേ സംബഭൗ
തൻമന്ദസ്മിതമേവ സാമ്പ്രതമിദം തസ്യാസ്സമീപാവനൗ ‖ **2.18** ‖ 70

അത്രേരാശ്രമതസ്സമാഗതവതീം ആലോക്യ സീതാം സതീം
പത്യാസ്തസ്യ മുനേസ്തപഃഫലമയൈഃ ദിവ്യാംഗരാഗാദിഭിഃ ।
ഭൂയോ ഭൂഷിതവിഗ്രഹാം ഭഗവതീം മന്ദസ്മിതാലങ്കൃതാം
യൻമന്ദസ്മിതമാനനേ തവ ബഭൗ തത്സത്യമേതത് പ്രഭോ ! ‖ **2.19** ‖ 71

‖ ഇതി അയോധ്യാസ്പന്ദഃ സമാപ്തഃ ‖

sunder kidambi prapatti dot com sunder kidambi

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

॥ അരണ്യസ്പന്ദഃ ॥

കവിതാജിതകല്ലോലികന്യകാകാന്തവക്ഷസേ ।
കരുണാദിഗുണാഢ്യായ കമലാനിധയേ നമഃ ॥

സിംഹാൻ ഹന്ത ! ഗജാൻ ഖരാനപി മൃഗാൻ ശൂലേ വിധായോദ്വഹൻ
ആയാതഃ പുരതോ വന്യേതി ഗഹനേ തിഷ്ഠൻ വിരാധോഽബ്രവീത് ।
"ത്യക്ത്വൈനാം പ്രമദാമിമാം മയി യുവാം യാതം ദ്രുതം ജീവനേ
വാംഛാ ചേ"ദിതി തന്നിശമ്യ ഭവതോ വക്ത്രേ നു മന്ദസ്മിതം ॥**3.1** ॥ 72

താമാദായ വഹൻ ശരേണ ഭവതാ സന്താഡിതസ്താം ഭുവി
ത്യക്ത്വാ വാമവഹത് തദാ ച സ ഭവാൻ ലബ്ധോഽദ്യ വാഹോ മഹാൻ ।
ഇത്യേവം ഹൃദി ചിന്തയൻ യദതനോത് സൗമിത്രിണാ സംയുതഃ
തന്മന്ദസ്മിതമേവ സാമ്പ്രതമിദം സന്ദൃശ്യതേ ഭാഗ്യതഃ ॥**3.2** ॥ 73

"ഇദാനീമിന്ദ്രോ മാം സപരിജന ആഹൈത്യ പരമം
മുനേ ! യാഹി ബ്രാഹ്മം സദനമിതി തം ചാവദമഹം ।
അമും രാമം ദൃഷ്ട്വേ"ത്യനഘശരഭംഗസ്യ വചസാ
മുഖേ ജാതം മന്ദം സ്മിതമവതു തേ ശ്രീരഘുപതേ ! ॥**3.3** ॥ 74

ശ്രീമൻ ! രാമ ! തവാഗമേന മുദിതേ തസ്മിൻ സുതീക്ഷ്ണേ മുനൗ
തത്തത് സംഭ്രമതോ വിധായ രജനീകാമാദ് വിലംബാൻവിതേ ।
ഭുക്തിം ദാതുമയേ ! തദാ രഘുപതേ ! ധർമാത്മനസ്തേ മുഖേ
യന്മന്ദസ്മിതമുത്ഥിതം തദവതു സ്വാമിന്നധർമാദിമം ॥**3.4** ॥ 75

"ത്രയോ ദോഷാഃ കുർയുഃ പുരുഷമിഹ കല്യാണരഹിതം
ത്വയി സ്വാമിൻ ! ദോഷൗ നഹി പരമമൈകോ വിജയതേ ।

സ ഹേയസ്ത്വച്ചാപം ത്യജ രമണ ! നാഥേ”തി ദയിതാ -
ഗിരം ശ്രുത്വാ മന്ദസ്മിതമുദിതമേതത് കിമു വിഭോ ! ‖**3.5**‖ 76

“ജഹ്യാം ജീവിതമപ്യഹം പ്രിയതമേ ! ത്വാം വാ തഥാ ലക്ഷ്മണം
നൈവ ബ്രാഹ്മണസന്നിധൗ വിരചിതാം സീതേ ! പ്രതിജ്ഞാമിമാം” ।
ഇത്യുക്ത്വാ സുഹിതാം ഹിതാമപി ച താം സമ്പശ്യതസ്തേ വിഭോ !
യന്മന്ദസ്മിതമാവിരാസ തദിദം മാം പാതു പാപാത് കലേഃ ‖**3.6**‖ 77

“സ്ത്രിയസ്സർവാ ലോകേ ചപലമതയസ്സാധുപഥതഃ
സ്ഖലന്ത്യസ്സന്ദൃഷ്ടാഃ പതിമപി ധനാനാം നിധിമപി ।
ത്യജന്ത്യസ്സേയം തേ ഭവതി ന തഥാ ഭാതി സുഗുണാ
സതീ”ത്യേവം വാചാ ഘടഭവഭുവാ തേ സ്മിതമിദം ‖**3.7**‖ 78

“താതസ്യാഹം വയസ്യഃ തവ മമ ഹൃദയം പുത്രകേ മാമകേ സ്യാത്
യദ്വത്തദ്വന്നിവിഷ്ടം വസ മമ സവിധേ പ്രാണതോഽപി പ്രിയം തേ ।
കുർയാം വത്സേ”തി ഗൃധ്രക്ഷിതിപതിവചസാ രാമ ! യത്തേ മുഖാബ്ജേ
ജാതം മന്ദസ്മിതം യദ് മദവനനിപുണം രാജതേ
സാമ്പ്രതം തത് ‖ **3.8** ‖ 79

ദൃഷ്ട്വാ പഞ്ചവടീസ്ഥലേ വിരചിതാം സ്വാം പർണശാലാം നവാം
നിർമാതാരമവേക്ഷ്യ ലക്ഷ്മണമഥോ “വൃത്തോ ന താതോ മമ” ।
ഇത്യുക്ത്വാ സഹ മന്ദഹാസ ഉദിതോ യസ്തേ മുഖേ മത്പ്രഭോ !
സോഽയം പാതു ശുഭശ്ശുഭാനി നിതരാം സംവർധയന്നസ്സദാ ‖**3.9**‖ 80

ആയാതാം ദശകന്ധരസ്യ സഹജാമാദായ മൂർതിം നവാം
ആശ്ലേഷസ്പൃഹയാ സുബാഹുയുഗലാം ആനന്ദപൂർണാനനാം ।
“ഏതാം സന്ത്യജ മാം ഭജാതിമധുരാ”മിത്യാലപന്തീം തദാ
ദൃഷ്ട്വാ യസ്തവ മന്ദഹാസ ഉദിതസ്സോഽയം ഭയം മേ ദ്യതു ‖**3.10**‖ 81

ആനീതാനനയാ നയാധ്വവിഗതാൻ താൻ യാതുധാനാൻ അഹോ !
ഘോരാസ്ത്രായുധജാതരോഷപരുഷാൻ നാനാവിധാൻ ഭീകരാൻ ।
ദൃഷ്ട്വാ രാഘവ ! തേ മുഖേ യദഭവദ് മന്ദസ്മിതം മംഗലം
തത് സത്യം മമ മംഗലായ മഹതേ വിദ്യോതതേഽദ്യാപി കിം ? ॥3.11 ॥ 82

"സർവ്വേഽമീ രജനീചരാ വിനിഹതാ രാമ ! ത്വയാ ദുർബലാഃ
മാമാസാദ്യ മയാ ഹതോഽദ്യ സദനേ മൃത്യോസ്സുഖം വത്സ്യസി" ।
ഇത്യേവം ഖരഭാഷിതം ഖരതരം ശ്രുത്വാ രഘൂണാം പതേ !
യൻമന്ദസ്മിതമാനനേ തവ ബഭൗ തത് സാമ്പ്രതം ദ്യോതതേ ॥3.12 ॥ 83

നാനാരത്നമയം വിലോക്യ പുരതോ ധാവന്തമത്യദ്ഭുതം
"സ്വാമിൻ ! കാന്തമമും ഗൃഹാണ ഹരിണം ക്രീഡാവിനോദായ മേ" ।
ഇത്യേവം ജനകാത്മജാവചനതോ മന്ദസ്മിതം യൻമുഖേ
സഞ്ജാതം തവ രാമഭദ്ര ! വഡുവൂർവാസിൻ !
തദേതത് കിമു ? ॥ 3.13 ॥ 84

"മാരീചോ ന മൃഗോഽയമാർയ ! ഭവതാ ഹന്തവ്യ ഏവാധുനാ
ജീവന്ന ഗ്രഹണം സമേഷ്യതി മഹാമായാവിനാമഗ്രണീഃ" ।
ഇത്യേവം കില ലക്ഷ്മണസ്യ വചസാ മന്ദസ്മിതം യദ്ബഭൗ
സ്വാമിൻ ! രാമ ! തദേതദത്ര ഭവതസ്സന്ദൃശ്യതേ സാമ്പ്രതം ॥3.14 ॥ 85

ധാവന്തം പരമാദ്ഭുതം ഭുവി ദിവി പ്രാസ്തപ്രഭം കാനനേ
ലീനം തത്ര ച തത്ര ചാഥ ച തതസ്സന്ദൃശ്യമാനം ബഹിഃ ।
ദൃഷ്ട്വാ തം ഹരിണം സ്ഫുരന്തമഭിതഃ സൗന്ദർയപൂർണാകൃതിം
യൻമന്ദസ്മിതമാനനേ തവ വിഭോ ! ജാതം തദേതത് കിമു ? ॥3.15 ॥ 86

താദൃക്ഷേ നിഹതേ മൃഗേഽഥ സഹജേ സീതാം വിഹായാഗതേ
സീതായാ ഹരണേ ജടായുഷി ഗതേ ശോകാനുഭൂതിം തഥാ ।

അർചായാം തു വിചിന്ത്യ തത്സമുദിതം മന്ദസ്മിതം യത്പ്രഭോ !
തൻമേ ദൂരമപാകരോതു ദുരിതം സീതാസമേതസ്യ തേ ‖**3.16**‖ 87

"ആരംഭോ ഹി ശുചോ ദശാസ്യസഹജാനാസാപുടാകൃന്തനം
തന്നാശായ നികൃന്തനം ത്വിദമഭൂദായോമുഖീയം പ്രഭോ !" ।
ഇത്യുക്ത്വാ സഹജസ്യ തേ സമഭവദ് മന്ദസ്മിതം യൻമുഖേ
തത്സത്യം വഡുവൂർനിവാസ ! ഭഗവൻ !
സന്ദൃശ്യതേ സാമ്പ്രതം ‖**3.17**‖ 88

ബാഹൂ തൗ ബഹുയോജനൗ ന ഹി ശിരോ വക്ത്രം തു കുക്ഷൗ മഹത്
ത്വേനം നാമ തഥാ വിലോക്യ വിപിനേ ക്രൂരം കബന്ധം പ്രഭോ ! ।
യൻമന്ദസ്മിതമാനനേ സമഭവത് സൗമിത്രിയുക്തസ്യ തേ
തത്സത്യം വഡുവൂർനിവാസ ! ഭഗവൻ !
സന്ദൃശ്യതേ സാമ്പ്രതം ‖**3.18**‖ 89

കൃത്വാ തം ച നികൃത്തബാഹുമവടേ നിക്ഷേപണാനന്തരം
ഗന്ധർവേണ ച തേന തത്സമുദിതം സുഗ്രീവസഖ്യം തഥാ ।
ശ്രുത്വാ യൻമുഖപങ്കജേ സമഭവത് സീതാപതേ ! തേ സ്മിതം
തത് സത്യം വഡുവൂർനിവാസ ! ഭഗവൻ !
സന്ദൃശ്യതേ സാമ്പ്രതം ‖**3.19**‖ 90

ദൃഷ്ട്വാ താം ശബരീം ഫലാനി ഭവതേ ദാതും തപഃ കുർവതീം
ഭൂയോ ഭക്തിമതീം ഗുരുഷ്വതിതരാമാനന്ദപൂർണാശയാം ।
വൃദ്ധാം വേപഥുനർതനാം ദ്രുതഹൃദം മന്ദസ്മിതം യൻമുഖേ
സഞ്ജാതം തവ ഗൃധ്രരാജഗതിദ ! സ്വാമിൻ ദദാതു ശ്രിയം ‖**3.20**‖ 91

ദൃഷ്ട്വാ തത്ര തയാ പ്രദർശിതമഹോ സ്വാചാര്യപൂജാർപിതം
അമ്ലാനം സുമസഞ്ചയം ജലനിധീൻ സപ്താപി തത്ര സ്ഥിതാൻ ।
ആനീതാൻ ഗുരുഭിഃ പ്രഭാവമഹിതൈഃ മന്ദസ്മിതം യൻമുഖേ

സ്വാമിൻ ! ശ്രീവഡുവൂർനിവാസ ! ഭഗവൻ !
ശ്രീരാമ ! തദ്ദൃശ്യതേ ‖ **3.21** ‖ 92

തദ്ദത്താനി പരീക്ഷ്യ താനി മധുരാണീതി പ്രഭുജ്യ പ്രഭോ !
ഭുക്ത്വാ വൻയഫലാനി താം ജിഗമിഷും സ്ഥാനം ഗുരൂണാം തതഃ ।
പ്രത്യക്ഷം ജ്വലനേ സമർപിതതനും ദൃഷ്ട്വാ തവാസ്യാംബുജേ
യൻമന്ദസ്മിതമുത്ഥിതം രഘുപതേ ! തദ്ഭാതി സത്യം പുരഃ ‖**3.22** ‖ 93

‖ ഇതി അരൺയസ്പന്ദഃ സമാപ്തഃ ‖

sunder kidambi prapatti dot com sunder kidāmbi

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

॥ കിഷ്കിന്ധാസ്പന്ദഃ ॥

കവിതാജിതകൽലോലികൻയകാകാന്തവക്ഷസേ ।
കരുണാദിഗുണാഢ്യായ കമലാനിധയേ നമഃ ॥

പമ്പാതീരരുഹാൻ തരൂൻ ഗഗനഗാൻ ശാഖാമൃഗാവേക്ഷയാ
ദൃഷ്ട്വാ ഹന്ത ! സമീക്ഷ്യ ലക്ഷ്മണയുജഃ തേ ഗച്ഛതോഽഗ്രേ നതം ।
സുഗ്രീവാത് സമുപാഗതം പവനജം ദൃഷ്ട്വാ തദുക്തശ്രുതേഃ
യൻമന്ദസ്മിതമാനനേ ലഘു ബഭൗ സത്യം തദേതത് പ്രഭോ ! ॥**4.1** ॥ 94

വായോരാത്മഭുവോ നതസ്യ നിതരാം തസ്യാഥ താമദ്ഭുതാം
ശ്രുത്വാ നാമ ഗിരം സുവർണമഹിതാം സുഷ്ഠൂദിതാം സുസ്വരാം ।
സത്യം ദിവ്യസുധോപമാം സുമഹിതാം ശ്രീരാമ ! മന്ദസ്മിതം
യത്തേ നാമ മുഖാംബുജേ സമഭവത് തത് സത്യമേതത്
പ്രഭോ ! ॥ **4.2** ॥ 95

നീതസ്യാഥ നിജാന്തികം തവ വിഭോ ! വാതാത്മജാതേന തം
സുഗ്രീവം നയനാഗ്രതഃ കലയതഃ മിത്രം ച മിത്രാത്മജം ।
തദ്വൃത്തം ച യഥാതഥം ശ്രുതവതോ യന്നാമ മന്ദസ്മിതം
സഞ്ജാതം വദനാംബുജേ തദിദമിത്യാനന്ദവാനസ്മ്യഹം ॥**4.3** ॥ 96

കായം ക്ഷിപ്തവതഃ സുദൂരമപി തേ സ്വാംഗുഷ്ഠതോ ദുന്ദുഭേഃ
"പ്രത്യഗ്രം ഹി സമാംസമേതദഭവത് ക്ഷിപ്തം പുരാ വാലിനാ" ।
ഇത്യുക്ത്വാ രവിസംഭവസ്യ സുഹൃദോ മന്ദസ്മിതം യൻമുഖേ
സഞ്ജാതം തവ തൻമമാദ്യ പുരതോ വിദ്യോതതേ രാഘവ ! ॥**4.4** ॥ 97

സാലാൻ സപ്ത തഥാ ധരാമപി ശരേണൈകേന ഭേത്തുഃ പുരാ
പാദാബ്ജേ തവ മസ്തകം കൃതവതഃ തേ ശംസതോ വിക്രമം ।
വിസ്രബ്ധസ്യ ഭൃശം വിലോക്യ സുഹൃദഃ മോദോദിതം ചേഷ്ടിതം
യൻമന്ദസ്മിതമാനനേ തവ ബഭൗ തത്സത്യമേതത് പ്രഭോ ! ॥4.5 ॥ 98

സുഗ്രീവേണ സമീരിതാം ശുഭവതീം ശ്രുത്വാ കഥാമദ്ഭുതാം
ശ്രീമത്സപ്തജനാശ്രമസ്യ ഭവതഃ പ്രീത്യാ നമസ്കുർവതഃ ।
യൻമന്ദസ്മിതമാനനേ സമഭവത് തത്സത്യമേതത് പ്രഭോ !
തത്തേ സൗതു സുഖാനി പൂർവപുരുഷാനത്യാ
സമുത്ഥാനി മേ ॥ 4.6 ॥ 99

ഏകേനൈവ ശരേണ പാതിതവതഃ തേ വാലിനം തദ്ഗിരാ
സന്നിന്ദാകുലയാ തഥാധികതയാ ന്യായാദപേതാത്മനാ ।
യൻമന്ദസ്മിതമാനനേ തവ ബഭൗ ധർമസ്വരൂപാശ്രയേ
ദീനാനാഥശരണ്യ ! ദൈവതമണേ ! സ്വാമിൻ !
സുഖായാസ്തു നഃ ॥ 4.7 ॥ 100

ഹൃദ്യൈർവാദ്യഗണോദിതൈഃ കരകൃതൈഃ സ്ത്രീണാം ച ഗീത്യാദിഭിഃ
ജാതൈഃ ശ്രോത്രസുഖൈഃ നിനാദനിവഹൈഃ ദീവ്യന്തമന്തഃ പുരേ ।
സുഗ്രീവം സുഹൃദം വിലോക്യ ഭഗവൻ ! മന്ദസ്മിതം യൻമുഖേ
തൻമേ സൗതു സുഖം പരം രഘുപതേ !
ദീനാവനൈകവ്രത ! ॥ 4.8 ॥ 101

അന്തർദുഃഖചയം വഹന്നപി ഭവാൻ പൃക്തം സുഹൃത്സൗഖ്യതഃ
മോദം കഞ്ചന സംവഹൻ യദകരോഃ മന്ദസ്മിതം മഞ്ജുലം ।
തത്തേ രാഘവ ! കിഞ്ചനാതിസുഭഗം സൗജന്യമന്യാദൃശം
മാന്യം ദർശയതീതി തത്ര രമതേ സർവോഽപ്യഭിജ്ഞോ
ജനഃ ॥ 4.9 ॥ 102

“തൂഷ്ണീമേഷ സുരാനുഭൂതിനിരതഃ കാമം കൃതഘ്നഃ കപിഃ
നൈവ ത്വാമുപകാരകം സ്മരതി തദ്വാൽയന്തികം ഗച്ഛതു” ।
ഇത്ഥം ലക്ഷ്മണഭാഷിതേ “ന ഹി തഥാ കോപോ വിധേയഃ പുരഃ
സാന്ത്വം ബ്രൂഹി സഖേ”തി തേ സുവചസാ മന്ദസ്മിതം
ശോഭതേ ॥ **4.10** ॥ 103

ആനീതം കപിഭിഃ കൃതാഞ്ജലിപുടൈഃ സംഖ്യാതിഗൈർഭീകരൈഃ
ശത്രൂണാം ധരണീതലം നിഖിലമപ്യാച്ഛാദയദ്ഭിസ്തദാ ।
സുഗ്രീവം സുഹൃദം സമീക്ഷ്യ സുഭഗം സുപ്രീതചിത്തസ്യ തേ
യൻമന്ദസ്മിതമാനനേ സമഭവത് തത്സാമ്പ്രതം ദൃശ്യതേ ॥ **4.11** ॥ 104

“സ്വാമിൻ ! സൈൻയം ത്വദീയം കപികുലവലിതം
ഭല്ലബൃന്ദാവൃതം സദ്
രക്ഷോവിക്ഷേപദക്ഷം ചരണസവിധഗം
വർതതേ വാക്പ്രതീക്ഷം” ।
ഇത്യേവം സൂരസൂനൗ കഥിതവതി മുഖേ
താവകേ താടകാരേ !
ജാതം മന്ദസ്മിതം യത്തദിദമിതി ഭവാൻ
ദർശയത്യന്തരംഗം ॥ **4.12** ॥ 105

“പ്രാചീം ഗച്ഛേത യൂയം” “തദനു പവനഭൂരംഗദാദ്യൈസ്സമേതഃ
മത്ത്രാതുർധർമദൃഷ്ടേഃ ദിശ”മിതി ശുഭയാ ശ്രീദിനാധീശസൂനോഃ ।
വാചാ സദ്യോ മുഖേ തേ നവകമലനിഭോ യോ ബഭൗ മന്ദഹാസഃ
തത്ത്വം സീതാപതേ ! മേ നിരവധികദയോ ദർശയസ്യദ്യ
സത്യം ॥ **4.13** ॥ 106

ദത്വാ മാരുതനന്ദനസ്യ കരയോഃ രത്നാംഗുലീയം ശുഭം
ദൃഷ്ട്വാ തസ്യ നതസ്യ മസ്തകതലം സീതാദൃശോരാസ്പദം ।

യൻമന്ദസ്മിതമാതതാന സ ഭവാൻ തൻമംഗലം മത്പുരഃ
ഭൂയോ ദർശയതി സ്വയൈവ ദയയാ താദൃക്ഷയാ്രമേയയാ ‖**4.14**‖ 107

ആദായാംഗുലിഭൂഷണം സ ഹനുമാൻ കൃത്വാ ശിരോഭൂഷണം
ബദ്ധ്വാ ചേലമുഖേ ഭവന്തമപി തം നത്വാ മുഹുസ്സാദരം।
സാകം സ്വൈരഗമദ്ദിശം നിജപിതുഃ സൗമ്യസ്യ ലീലാപദം
തദ്ദൃഷ്ട്വാ വദനേ തദാ യദഭവദ് മന്ദസ്മിതം ത്വേദ്യ തത് ‖**4.15**‖ 108

"ഐക്ഷ്യത്യേഷ മമ പ്രിയാം ജനകജാം ചാമീകരാംഗീം സതീം
നീലാംഭോജദലാതിരമ്യനയനാം നാസാഭിരാമാനനാം।
ദൃഷ്ട്വാ മഞ്ജുലമന്ദഹാസമധുരാം വാണീസുധാവർഷിണീം"
ഇത്യന്തസ്തവ കുർവതോ ഹി യദഭൂദ് മന്ദസ്മിതം തത്പുരഃ ‖**4.16**‖ 109

മാർഗേ ഗച്ഛതു വിഘ്നഗന്ധരഹിതഃ ധൂൻവൻ പരാൻ വിക്രമൈഃ
രക്ഷസ്സംഘവിമർദനോ ഗിരിരിവ പ്രാപ്തപ്രചാരോ മഹാൻ।
ദൃഷ്ട്വാ താമസിതേക്ഷണാം മധുരയാ വാൺയാ തയാ നന്ദിതഃ
സോ്യം മാമഭിനന്ദയത്വിതി ഹൃദി ധ്യാതുർമുഖേ്ഭൂത്
സ്മിതം ‖ **4.17** ‖ 110

"സർവേ ദിക്ഷു ഗതാഃ പരാസു കപയഃ പ്രത്യാഗതാസ്സാമ്പ്രതം
നാമീ ദക്ഷിണദിഗ്ഗതാഃ ഹനുമതാ യുക്താസ്തതസ്തേ ധ്രുവം।
ദ്രക്ഷ്യന്ത്യേവ സുതാം വിദേഹനൃപതേ"രിത്യുത്ഥിതം മോദതഃ
സുഗ്രീവാദ്വചനം നിശമ്യ ഭവതോ മന്ദസ്മിതം വർധതേ ‖**4.18**‖ 111

‖ ഇതി കിഷ്കിന്ധാസ്പന്ദഃ സമാപ്തഃ ‖

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

॥ സുന്ദരസ്പന്ദഃ ॥

കവിതാജിതകൽലോലികൻയകാകാന്തവക്ഷസേ ।
കരുണാദിഗുണാഢ്യായ കമലാനിധയേ നമഃ ॥

“ആയാതാ മധു ഭക്ഷയന്തി വിപിനേ
    തത്പാലകൈർവാരിതാഃ
താനേതാൻ നിതരാം പ്രഹൃത്യ മുദിതാഃ
    ക്ഷീബാഃ സ്ഥിതാസ്തേ വനേ” ।
തച്ഛ്രുത്വാ “ഹനുമാൻ വിദേഹതനയാം
    ദൃഷ്ട്വാഗ്‌തസ്സ്യാ”ദിതി
ശ്രീസുഗ്രീവഗിരാ ഭവദ്വദനതോ
    മന്ദസ്മിതം വർധതേ ॥**5.1** ॥ 112

ആയാതേഷു സമേഷു തേഷു കപിഷു ശ്രീമത്സു തൈരഗ്രതഃ
    സാനന്ദാശ്രുഭിരുത്സുകൈരതിതരാം ആപ്തം വിലോക്യാനതം ।
ശ്രീമൻമാരുതസംഭവം നിജമുഖേ വിദ്യോതമാനശ്രിയം
    യത്തേ രാമ ! മുഖാംബുജേ സമഭവദ് മന്ദസ്മിതം തത്പുരഃ ॥**5.2** ॥ 113

“ദൃഷ്ടാ കാപി പതിവ്രതാ കുലമണീ
    രാമോത്തമാ രാമ ! തേ
മൂർതിം മാനസപങ്കജേ വിദധതീ
    ശ്രീരാമ ! രാമേതി ച ।
നാമ സ്വാനനപങ്കജേ ദിശി തവ
    ശ്രീനേത്രപദ്മേ സദേ” -

ത്യുക്ത്വാ വായുസുതസ്യ ജാതമയി ! തേ
    മന്ദസ്മിതം ദ്യോതതേ ॥**5.3**॥ 114

“ഇതോ യാതുർമാർഗേ കിമഭവദതോ യാതുഗണതഃ
    പുരേ വാ സാ ദൃഷ്ടാ കഥമിവ കിമാഹാഥ മധുരാ ?” ।
ഇതി ത്വത്പൃച്ഛാതോ ഹനുമതി തദാവ്രീസീൻമുഖരുചിഃ
    തതസ്സ്വാമിൻ ! വക്ത്രേ തവ ച മധുരം മന്ദഹസിതം ॥**5.4**॥ 115

“ഭവദ്ദൃഷ്ട്യാ ഹൃഷ്ടോ വിപിനഭുവമാലോക്യ നിഖിലാം
    സുപാർശ്വം ത്വാം കർതും ജനകസുതയാ വാലിതനയഃ ।
സുപാർശ്വം മാംസാദം കരഹതകപോലം സമവധീത്”
    ഇതി ശ്രുത്വാ വാചം തവ ഹനുമതോ മന്ദഹസിതം ॥**5.5**॥ 116

“മൈനാകോ ഗിരിരാട് പയോനിധിജലാദ് ഉത്പത്യ മാമാദരാത്
    ശ്രീരാമപ്രിയദൂത ! വാതഭവ ! ഹേ ! വിശ്രമ്യ കിഞ്ചിദ്വ്രജ ।
ഇത്യുച്ചൈരവദത് പ്രഭോ ! രഘുപതേ ! നാഥേ”തി വാചാ കപേഃ
    യൻമന്ദസ്മിതമാനനേ തവ ബഭൗ തൻമേ വിധത്താം സുഖം ॥**5.6**॥ 117

“മാതാ നാഗകുലസ്യ സാധ്വി സുരസാനാമ്നീ സുരൈഃ പ്രേരിതാ
    ത്വാമാസ്യാന്തരയേ ! നിധായ സുഭഗം ശ്രീരാമദൂതം മനാക് ।
വിശ്രാന്തം വിസൃജാമി ഹേ ത്യുപഗതേ”ത്യുക്ത്വാ മുദാ പാവനേഃ
    യൻമന്ദസ്മിതമാസ തേ രഘുപതേ ! തൻമേ വിധത്താം മുദം ॥**5.7**॥ 118

അയം വക്താ ന സ്യാൻ നിജരചിതകാര്യസ്യ നിയതം
    തതസ്തത് സ്വാർചായാം വിഹിതവഡുവൂർഗേഹവസതിഃ ।
ശൃണോമി ശ്രീവാചാ ജനകതനയായാ അഹമിമാം
    വിധായാങ്കേ ഹേതി സ്വയമരചയോ മന്ദഹസിതം ? ॥**5.8**॥ 119

“സ്വാമിന്നേഷ പരാക്രമം നിജമനാധൃഷ്യം പരൈർവർണിതം
    നൈവ സ്വീയഗിരാ വദേദ്വിനയവാൻ സ്വോത്കർഷവാദേ ജഡഃ ।

സാ്ഹം വച്മി തദാർയപുത്ര ! ഭഗവ"ന്നിത്യാത്മകാന്താഗിരാ
യത്തേ രാഘവ ! മന്ദമാസ ഹസിതം തൻമഞ്ജുലം പാതു മാം ‖**5.9**‖ 120

തഥാ വാസം കൃത്വാ സുഭഗവധുവൂർദേശസദനേ
ഹനൂമത്യഗ്രസ്ഥേ ജനകതനയാമഞ്ജുവചസാ ।
ഹനൂമത്കാർയാണാം ഗതിമയി ! നിശമ്യാതിമഹതാം
മുഖേ മന്ദം ഹാസം കലയസി രഘൂത്തംസ ! കിമിദം ? ‖**5.10**‖ 121

"കിം ദൃഷ്ടം ഗദിതും ഭവത്യതിതരാം ഉത്കംഠിതാ വർതതേ ?"
"നോ ദൃഷ്ടം, ശ്രുതമാപ്തതോ നിജമനസ്തർകേണ ചാവേക്ഷിതം" ।
ഇത്യുക്തിപ്രതിവാഗ്വിഹാരഭവയാ ശ്രീജാനകീസദ്ഗിരാ
ജാതം തേ മുഖപങ്കജേ വിജയതേ മന്ദസ്മിതം മഞ്ജുലം ‖**5.11**‖ 122

"നായം ജാനകി ! കേവലം കപിരഹോ ത്വത്സമ്പദർഥം ദിവഃ
ഭൂമൗ നാമ കൃതാവതാരവിഭവഃ ശ്രീവിഷ്ണുരേവ സ്വയം" ।
ഇത്യേവം സരമാ സഖീ മമ തദാ സാ്ഹേതി സീതാഗിരാ
രാമ ! ത്വദ്വദനേ യദേതദഭവദ് മന്ദസ്മിതം പാതു മാം ‖**5.12**‖ 123

"മൈനാകേന ഗിരീശ്വരേണ മഹിതസ്സോ്യം ഹനൂമാൻ കപിഃ
മധ്യേമാർഗമനന്തവിക്രമനിധിർയാതോ ഗിരാ മൈഥിലി ! ।
ആഗത്യാത്ര തവാനനേ മുദമധാ"ദിത്യാഹ സാ മേ സഖീ
സ്വാമിന്നിത്യവനീസുതാമുഖഗിരാ മന്ദസ്മിതം ഭാതി തേ ‖**5.13**‖ 124

"ആഗച്ഛൻ പഥി വേഗതസ്സുരസയാ രുദ്ധോ മഹാവക്ത്രയാ
ഹ്രസ്വസ്സൻ നിതരാം പ്രവിശ്യ വദനം തസ്യാ ബഹിർനിർഗതഃ ।
തേനാതീവ മുദാ പ്രശസ്യ വിജയീ സ്യാ ഇത്യയം പ്രേഷിതഃ
സീതേ !" ഹേതി ഗിരാ വിദേഹനൃപതേഃ പുത്ര്യാ തവേദം
സ്മിതം ‖ **5.14** ‖ 125

“പാരാവാരപയോവിഹാരനിരതാ ഘോരാകൃതിസ്സിംഹികാ
സർവാവധ്യതനുസ്സമസ്തജനതാഭീതേസ്സദാ വർധനീ ।
യാ സാഽനേന ഹതാ വിചിത്രമിതി യച്ഛംസന്തി സിദ്ധാസ്സമേ
ദേവീത്യാഹ സഖീ”ത്യുദാരവചസാ മന്ദസ്മിതം തേ ബഭൗ ‖ **5.15** ‖ 126

“ലങ്കൈവാമിതവിക്രമാ ഹനുമതാ സാഽനേന ഘോരാകൃതിഃ
തത്സന്താഡനരോഷിതേന തദപി സ്ത്രീ ചേതി ലഘ്വാഹതാ ।
ഭൂമൗ സമ്പതിതാ ജിതാഽസ്മി വിശ തത് സർവം ജയേത്യബ്രവീത്”
ഇത്യേവം സരമാഽഗദീദിതി ഭുവഃ പുത്ര്യാഃ ഗിരാ കിം സ്മിതം ? ‖ **5.16** ‖ 127

“രാത്രാവേഷ സമസ്തമേവ നഗരം സമ്യക് വിചിത്യാഗതഃ
പ്രാതർമൈഥിലി ! താവകം വനമിദം തത്രാഽപി തം രാവണം ।
ദൃഷ്ട്വാ തർജനതത്പരം തദനു തേ വൃത്തം രഘൂണാം ജഗൗ”
ഇത്യേവം സരമാഽബ്രവീദിതി ഗിരാ പുത്ര്യാ ഭുവോഽഭൂത്
സ്മിതം ‖ **5.17** ‖ 128

“രാജ്ഞാഽഭൂദ്രഥവാജികുഞ്ജരയുഗിത്യാരഭ്യ കർണാമൃതം
ശ്രീമാനേഷ വവർഷ മാരുതസുതോ യുഷ്മച്ചരിത്രം ശുഭം” ।
ഇത്ഥം ശ്രീജനകാത്മജാസമുദിതം ശ്രുത്വാ വചസ്തേ മുഖേ
യൻമന്ദസ്മിതമുത്ഥിതം സുമധുരം തത് പാതു മാം പാപതഃ ‖ **5.18** ‖ 129

“സോഽയം ശാഖാവലംബീ തവ ഖലു ചരിതം ഭക്തിമാൻ രഞ്ജയൻ മാം
സങ്ക്ഷിപ്തം ക്ഷിപ്തദോഷം ശ്രുതിയുഗസുഖദം പാവനം പാവമാനിഃ ।
സാനന്ദം പ്രാഹ മന്ദ്രം സ്മൃതമപി ജനയത്യന്തരാനന്ദബൃന്ദം”
സീതാവാചേതി ജാതോ ജയതി തവ മുഖേ മന്ദഹാസോ
മനോജ്ഞഃ ‖ **5.19** ‖ 130

“ശ്രുത്വാപ്യേവമതീവ ഭക്തിസഹിതം ദൃഷ്ട്വാഽപി ബദ്ധാഞ്ജലിം
ശങ്കാ മേ സ ദശാസ്യ ഏവ കപിതാം ഏവം വഹന്നാഗതഃ ।

ഇത്യാസീദഥ താം വ്യപോഹ്യ വചനൈഃ മുദ്രാമിമാം സന്ദദൗ"
ഇത്യേവം ജനകാത്മജാവചനതോ മന്ദസ്മിതം തേ ബഭൗ ‖ **5.20** ‖ 131

"മുദ്രാം ദത്വാ ത്വദീയാം മമ ഖലു വദനേ മുദ്രിതം ഹന്ത ! ഹാസം
സദ്യോജാതം വിതേനേ നയനയുഗഗതം ശോകബാഷ്പം ച ചിത്രം ।
താദൃക്ഷാനന്ദബാഷ്പം മമ ദയിത ! തദേ"ത്യബ്രവീത് ജാനകീ യത്
തസ്മാജ്ജാതം സ്മിതം തേ ജയതി രഘുപതേ !
മന്ദമേതൻമനോജ്ഞം ‖ **5.21** ‖ 132

"പൃഷ്ടസ്ത്വോദ്യയം ഹനൂമാൻ കഥയ രഘുപതേരംഗസൗന്ദർയലക്ഷ്മീം
സൗമിത്രേരപ്യുദാരേത്യകഥയദുദിതം മോദബാഷ്പം വികീർയ ।
ഭൂമിം ശുദ്ധാം വിതൻവന്നപി മമ ജനനീം താപഹീനാ"മിതീമാം
വാണീം ശ്രുത്വാ പ്രിയായാസ്തവ മുഖകമലേ
മന്ദഹാസസ്സമിന്ധേ ‖ **5.22** ‖ 133

"രാമഃ പദ്മസമാനലോചനയുഗഃ ഗണ്ഡദ്വയാദർശവാൻ
നാസാ നിർജ്ജിതചമ്പകോദ്യതിമധുരം ബിംബാധരം സംവഹൻ ।
ഏതാമംഗുലിമുദ്രികാം മമ കരേ കൃത്വാവ്യവദത്സ്വക്ഷരം
വൈദേഹീ"തി ഗിരാ പ്രിയാമുഖജയാ മന്ദസ്മിതം ത്വേഭവത് ‖ **5.23** ‖ 134

"ഐഷ്യത്യത്ര കഥം സ മേ പ്രിയതമോ ?" "മത്പൃഷ്ഠതഃ" "തേ പരേ ?"
"മത്തസ്തേ മഹിതാസ്സമേപി യദഹം തത്രാവരഃ പ്രേഷിതഃ" ।
ഇത്യേവം മമ ചാസ്യ ചാപ്യഭവതാം ഉക്തീ പ്രഭോ ! രാമ ! ഭോ ! ,
ഇത്യുക്ത്വാ ജനകാത്മജാമുഖജയാ ജാതം തവേദം സ്മിതം ‖ **5.24** ‖ 135

"ത്വാം നേഷ്യാമി തദന്തികം ജനകജേ ! പൃഷ്ഠം സമാരുഹ്യതാം"
"മൈവം സർവനിശാചരാൻ നിജശരൈഃ ഹത്വാ നയേദേഷ മാം" ।
ഇത്യുക്തേഃ മമ സാരവിത് പുലകിതോ ജാതോ ഹനൂമാനിതി
ശ്രീസീതാവചനേന ജാതമയി ! തേ മന്ദസ്മിതം ശോഭതേ ‖ **5.25** ‖ 136

"ദൂതഃ കോപി കപിർമഹാൻ രഘുപതേരാഗത്യ സീതാമുദം
രക്ഷസ്സംഘവധം വിധാസ്യതി തഥാ വഹ്നിം ച ലങ്കാപുരേ" ।
ഇത്യേവം ത്രിജടാ യദാഹ ഭഗവൻ ! സ്വപ്നം വിലോക്യാദ്ഭുതം
ജാതം തച്ച തഥേ"തി ദാരവചനാത് ജാതം നു മന്ദസ്മിതം ॥**5.26**॥ 137

"സർവാ ഉഗ്രവചോ വിഹായ ശരണം യാചധ്വമേതാം സതീം
സീതാമിത്യുദിതേന മാം പരവശാം ചക്രേ തദാ മത്സഖീ ।
മാൻയാ ശ്രീത്രിജടേ"തി ദാരവചസാ മന്ദസ്മിതം യത്പ്രഭോ !
സഞ്ജാതം വദനേ തദേതദനഘം സർവാം ദദാതു ശ്രിയം ॥**5.27**॥ 138

"തേനൈവാഹമഹോ ! തതോ ഹനുമതസ്താസാം വധം കാങ്ക്ഷതഃ
താസ്സർവാ അഭിരക്ഷിതാ ക ഇവ നോ നൈവാപരാദ്ധാ ജനഃ ? ।
സ്വാമിൻ ! സാഹമപി പ്രഭോ ! നനു തഥാ ശ്രീലക്ഷ്മണസ്യാന്തികേ
നാഥേ"ത്യേവമവേത്യ ദാരഹൃദയം സാകൂതമന്ദസ്മിതം ॥**5.28**॥ 139

"പ്രാജ്ഞോഽയം ഹനുമാൻ മയാ ഹ്യഭിഹിതം ശ്രുത്വാ വിഹായാത്മനഃ
സദ്യഃ കോപമവാരണീയമഭവത് കാമം പ്രസന്നാശയഃ ।
ഏവം യേ ദ്വിഷദന്തികേഽപി സുഹൃദസ്തേ മാനനീയാ" ഇതി
ശ്രീസീതാവചനേന തേ സമുദിതം മന്ദസ്മിതം പാതു മാം ॥**5.29**॥ 140

"അൽപീയാനസി വോഢുമിച്ഛസി ച മാം തത്തേ കപിത്വം സ്ഫുടം"
"മാ മാ പശ്യ തദദ്യ രാമദയിതേ ! മത്കം മഹത്ത്വം പുരഃ" ।
ഇത്യുക്ത്വാ ഗിരിസന്നിഭോഽയമഭവത് ശ്രീമാൻ ഹനൂമാനിതി
ശ്രീസീതാവചനേന മന്ദമിഹ തേ ജാതം സ്മിതം ശോഭതേ ॥**5.30**॥ 141

"മന്ദോ ഹാസസ്തവ ച ഹനുമാൻ ദ്വൗ സമാവേവ സത്യം
മന്ദോഽമന്ദോ ഭവതി തനുതോ മാനനീയോ ഹനൂമാൻ" ।
ഏവം വാചാ ജനകതനയാജ്ഞാതയാ ജായമാനഃ
മന്ദോ ഹാസസ്തവ രഘുപതേ ! മാമമന്ദം വിധത്താം ॥**5.31**॥ 142

മന്ദോ ഹാസഃ മനുകുലപതേരഞ്ജനായാഃ കുമാരഃ
യേന ശ്രീമാൻ ഭവതി ഹനുമാൻ ദർശനീയോ ജനാനാം ।
ധത്തേ ലീലാഃ പവനസവിധേ തേന സംസ്പൃഷ്ടഗാത്രഃ
ഭൂയോ യോഽയം ജനകതനയാഽഽനന്ദസന്ദോഹദായീ ॥ **5.32** ॥ 143

ഇത്ഥം രാമോ വഹതി വദനേ വാതജാതം വരേൺയം
രാമോ രാമോ വിഭുരിതി മുഖേ വാതജാതശ്ച രാമം ।
അൻയോൻയം താവിതികൃതമതീ പ്രീതിമന്തൗ മഹാന്തൗ
അന്തസ്സക്താവനുപമതമൗ സമ്പദം സന്ദിശേതാം ॥ **5.33** ॥ 144

മന്ദോ ഹാസോ മനുകുലപതേ ! മാരുതസ്യാത്മജാതഃ
മാനാതീതസ്വരസലലിതഃ മാനനീയോ മഹദ്ഭിഃ ।
മന്ദം കുർവൻ സപദി രജനീചാരിണം നീലയോഗാത്
മഹ്യം ഭദ്രം ദിശതു സതതം മംഗലാനാം നിദാനം ॥ **5.34** ॥ 145

മന്ദോ ഹാസസ്തവ രഘുപതേ ! കോഽപി ശുക്ലഃ പടോഽയം
ശോണോപാന്തൈർജയതി മധുരഃ സേവിതോഽയം പ്രസൂതേ ।
ശ്ലാഘ്യം ദിക്ഷു പ്രസൃതമഭിതഃ ശോഭനം ഭാസമാനം
ചിത്രം വസ്ത്രം യശ ഇതി മഹത് സമ്പദം തച്ച സൂതേ ॥ **5.35** ॥ 146

"സുമിത്രാപുത്രഃ കിം സുഹൃദതിതരാം ഭ്രാതരി രതഃ
വിധത്തേ ശുശ്രൂഷാം മമ ച യതതേ മാർഗണവിധൗ ?" ।
ഇതി സ്വാമിൻ ! പൃഷ്ടഃ പവനതനയോഽഭൂദിതി ഗിരാ
പ്രിയായാസ്തേ മന്ദസ്മിതമവതു ജാതം രഘുപതേ ! ॥ **5.36** ॥ 147

സ്പന്ദോ യസ്യ പ്രദിശതി മുദം മൈഥിലീമാനസാന്തേ
സമ്മോഹം തം സരസമധുരോ മേദുരോ ഭാവവർഗൈഃ ।
കുന്ദോദന്തം പരിഭവപദം യോ വിധത്തേ നിതാന്തം
മന്ദോ ഹാസോ ജയതി സുതരാം മൈഥിലീവല്ലഭസ്യ ॥ **5.37** ॥ 148

"സാകേതാത് കിം മമ സ ഭരതോ ദേവരസ്സത്ത്വമൂർതിഃ
സേനാം പീനാം ഗജഹയമുഖൈഃ പ്രേഷയിഷ്യത്യനന്താം ?" ।
ഏവം പൃഷ്ടഃ പവനതനയോഽഭൂൻമയേത്യത്ര വാചാ
പ്രേയസ്യാസ്തേ സമുദിതമിദം പാതു മന്ദസ്മിതം മാം ॥**5.38**॥ 149

നന്ദിഗ്രാമേ രതിമുപഗതഃ ഭ്രാതൃശത്രുഘ്നഹൃദ്യഃ
ശുദ്ധശ്ശുദ്ധം ദ്വിജകുലമലം പാലയന്നന്തരംഗം ।
കൈകേയ്യന്തസ്സ്മൃതിമുപഗതോ ഹാനുതാപം വിതൻവൻ
മന്ദോ ഹാസോ ജയതി ഭരതോ മൈഥിലീവല്ലഭസ്യ ॥**5.39**॥ 150

"മയാ ദത്തം ചൂഡാമണിമയമഭിജ്ഞാനമകരോത്
സ്വവസ്ത്രാന്തേ ബദ്ധം പരമഥ ച കർണേ വിനിഹിതം" ।
ഇതി ശ്രീസീതായാഃ സരസമതിചിത്രം ച വചനം
സ്വകർണേ തേ കർതുഃ ജയതി മധുരം മന്ദഹസിതം ॥**5.40**॥ 151

"നേത്രേ ചൂഡാമണിമപി തഥാ കർണയോഃ കാകവാർതാം
മൗലൗ കൃത്വാഞ്ജലിമപി നതഃ പ്രസ്ഥിതഃ പാവമാനിഃ ।
ഭങ്ക്ത്വാ വൃക്ഷാൻ വനമപി തഥാ ചൈത്യസൗധം ജഗർജേ" -
ത്യേവം സീതാവചനജനിതോ രാജതേ രാമഹാസഃ ॥**5.41**॥ 152

ചന്ദ്രസ്തേ വദനം ധൃതം ഹി യദിദം ശ്രീനീലകംഠേന യത്
താമ്രം തത് സതതം വിഭാത്യധരതസ്തസ്യോദയസ്സർവദാ ।
തസ്മിൻ കാചന ചന്ദ്രികാ വിജയതേ മന്ദസ്മിതാഖ്യാ സതീ
യാ മേ സംസൃതിതാമസീമപി പരാം ശുദ്ധാം വിധത്തേ
നവാം ॥ **5.42** ॥ 153

"സ്വാമിൻ ! വാതശിശോഃ കഥം ഹി ഭഗവൻ ! ശ്രീർദക്ഷിണസ്യോദിതാ
ത്വൻമന്ദസ്മിതചന്ദ്രികാ ച സുഭഗാ തത്രോദിതാ ശോഭതേ ।
അസ്മിൻ ശ്രീവഡുവൂർവനേ സുഭവനേ ക്രീഡാപരായാസ്ത്വയാ

കോഽപ്യാനന്ദപയോനിധിർമനസി മേ സംവർധതേ
സാമ്പ്രതം" ‖ **5.43** ‖ 154

"സീതേ ! തേ കപിനാ ഹതാ ഹി ബഹവോ രാത്രിഞ്ചരാ ദുർജയാഃ
ഹന്താക്ഷോഽപി ഹതസ്ത്വദേഷ തപസാ സത്യം ത്വയാ നിർമിതഃ ।
ഇത്യാഗത്യ മമാന്തികേ സമവദൻ രക്ഷസ്സ്ത്രിയസ്താസ്സമാഃ"
ഇത്യാകർണ്യ വിദേഹജാഗിരമഭൂദ് മന്ദസ്മിതം രാമ ! തേ ‖ **5.44** ‖ 155

"നീതസ്ത്വിന്ദ്രജിതാ ദശാസ്യസമിതിം ബദ്ധ്വാ തദീയേഽനലഃ
വാലേ ഹാ ! നിഹിതശ്ച രാക്ഷസഗണൈസ്തേനാപി രക്ഷോഗൃഹേ ।
ചിത്രം ജാനകി ! ജാനകീതി വചസാ കാവ്യന്തി രക്ഷസ്സ്ത്രിയഃ"
ഇത്ഥം ദാരഗിരാ മുഖേ തവ ബഭൗ മന്ദസ്മിതം രാഘവ ! ‖ **5.45** ‖ 156

"സീതാം പാതും നിശിചരപുരേ തദ്വിരുദ്ധാംശ്ച ദഗ്ധും
കൽയാണോ വോ മമ പിതൃസഖഃ ക്ലൃപ്തസിദ്ധിഃ കിലാസീത്" ।
ഇത്യന്തശ്ശ്രീപവനതനയശ്രീഗിരാ മന്ദഹാസഃ
ശ്രീമൻ ! ജാതോ മനുകുലമണേ ! മാനസം മേ ധിനോതി ‖ **5.46** ‖ 157

ദഗ്ധാ സാ മിഥിലാ പുരാ ഖലു തദാ ദഗ്ധം ന മേ കിഞ്ചനേ -
ത്യാഹ ശ്രീജനകസ്തഥൈവ ഭഗവാൻ ശ്രീയാജ്ഞവൽക്യോഽവദത് ।
ഏവം ത്വയ്യപി സാദരേഷു ഭവിതേത്യേവം ഹനൂമദ്ഗിരാ
ജാതം തേ രഘുനാഥ ! മന്ദഹസിതം മഞ്ജുപ്രഭം ഭാസതേ ‖ **5.47** ‖ 158

"പ്രാസാദാനാം ഭുവി നിപതതാം അഗ്നിനാ ഘോരലീലേ -
നാരാമാന്തേ ഝടിതി പതതാം വൃക്ഷശാഖാഗണാനാം ।
ആരാത് ഖസ്ഥദ്വിജകുലഗതാ യാഽവിരാസീദവസ്ഥാ
സാ മ്രേഡ്യാപി സ്മൃതിമുപഗതാ ചേതസസ്സൗതി കമ്പം" ‖ **5.48** ‖ 159

"സർവത്രൈവം സകലഭയദേ സംഭ്രമേ ജാഗരൂകേ
ചിത്രം മത്കം പദമപി മനാഗഗ്നിനാ നാഭിഭൂതം" ।

ഇത്ഥം ദേവ്യാ ഭയപിശുനയാ ചിത്രവത്യാ ഗിരാ തേ
ജാതം മന്ദസ്മിതമവതു മാം ആനനേ രാമഭദ്ര ! ‖**5.49**‖ 160

"സോഽയം മാരുതനന്ദനോ ദശമുഖേ സിംഹാസനസ്ഥേ പുരഃ
വാലേനൈവ കൃതാസനസ്തദുപരി പ്രാപ്തസ്ഥിതിസ്സംബഭൗ" ।
ഇത്യേവം സരമാ സഖീ സമവദത് സേ"തി സ്വജായാഗിരാ
യൻമന്ദസ്മിതമാനനേ രഘുപതേ തത്തേ തരാം ദ്യോതതേ ‖**5.50**‖ 161

"രാജ്ഞോ നഃ പുരതഃ കിമേവമിതി തൈഃ സന്തർജിതോ വാലധിം
വിസ്തീർയാഥ ദശാനനാസനമസൗ തം ചാചകർഷാദ്ഭുതം" ।
ഇത്യേവം സരമാ ഹസന്ത്യതിതരാമാഹേ"തി സീതാഗിരാ
സഞ്ജാതം തവ രാമ ! മന്ദഹസിതം രക്ഷത്വവജ്ഞാവിഷാത് ‖**5.51**‖ 162

"മാ മൈവം രജനീചരാധിപമിമം കുർയാഃ സ്ഥിതാസ്സ്തേ വയം
വാചൈവം കില മന്ത്രിണാം അഥ ച താൻ ആകൃഷ്ടവാൻ വാലതഃ ।
ഇത്യേവം സരമാഽദ്ഭുതൈകവിവശാ പ്രാഹേ"തി സീതാഗിരാ
യൻമന്ദസ്മിതമാനനേ തവ ബഭൗ രാമാസ്തു തൻമേ ശ്രിയൈ ‖**5.52**‖ 163

"താൻ സർവാനപി രാക്ഷസാൻ അപി സഭാസ്തംഭാൻ സമാംശ്ചേതരാൻ
പൗലസ്ത്യം ച ബബന്ധ ഹന്ത ! നിബിഡം വാലേന വാതാത്മജഃ ।
ഇത്യേവം സരമാ മമാഹ വിവശാ സാസ്രാ സഹാസാ സഖീ
സേ"തി ശ്രീദയിതാഗിരാ വിജയതേ മന്ദസ്മിതം തേ മുഖേ ‖**5.53**‖ 164

"ഏതത്തത്ര പുനശ്ച കിഞ്ചന മഹാശ്ചർയം യദാസീത്തദാ
വാലേ വേഷ്ടിതുമംബരാണി നിഖിലാൻയാസൻ ന ചാലം പുനഃ ।
ആനീയാഥ ബബന്ധുരർധമഥ നൈവാസീദ്ദശാപ്യേകികാ
വാഗേവം സരമാഭവേ"തി ദയിതാവാചാ കരോഷി സ്മിതം ‖**5.54**‖ 165

"ശ്വഃ കിം കുർയുരമീ ദിഗംബരദശൈവാസീദഹോ ! രക്ഷസാം
ലജ്ജാമ്ലാനനിജാനനാ ന ബഹിരത്രൈതേ ചരേയുർദിവാ ।

തസ്മാദേവ നിശാചരാ" ഇതി സഖീവാചാƒഥ വാചാ ച തേ
ജ്ഞാനക്യാ വദനേ യദാസ ഹസിതം മന്ദം തദേതത് സ്ഫുടം ‖5.55‖ 166

"ഏതച്ചാപി ന യത്ര നാമ ന നിശാ സംരാജതേƒസ്മിൻ പുരേ
വാലാഗ്നേർജ്ജ്വലനേന ഹന്ത ! സതതം ദൃശ്യം ദിവൈവാഭവത്" ।
ഇത്യേവം സരമാഗിരാ മമ മതിർമഗ്നാ മുദാം സാഗരേ"
സീതായാ ഇതി തേ മുഖേ കില ഗിരാ മന്ദസ്മിതം വർധതേ ‖5.56‖ 167

"സീതാ ത്വം പൃഥിവീഭവാ ഗഗനവത് സൂക്ഷ്മം ച മധ്യം പരം
ദേഹേനൈവ സമേന ഗന്ധവഹതാം ധത്സേ രസാനാം നിധിഃ ।
ഏവം വാലഹുതാശനേന വിനതാ സാƒസീതി മത്കാ സഖീ
പ്രോവാചേ"തി വിദേഹജാƒനഘഗിരാ മന്ദസ്മിതം പാതു മാം ‖5.57‖ 168

"ഹാസ്യം സീതേ ! ശൃണു പരമിദം രാക്ഷസാ ബാലകാൻ സ്വാൻ
ചേഷ്ടാസക്താൻ നിജവശഗതാൻ കർതുമേതം വദന്തി" ।
അബ്രൂതൈവം മമ കില സഖീ സേതി സീതാഗിരാ തേ
വക്ത്രേ മന്ദസ്മിതമിദമഭൂദ് രാമ ! രാമാഭിരാമം ‖5.58‖ 169

"വാലാനലോ വാ പതിഭക്തിയുക്ത -
ബാലാനലോ വാ ദഹതി സ്മ ലങ്കാം ।
കാലാനലോƒയം ഹി പലാശനാഥ !
കോലാഹലോ വേതി നിശാചരാണാം" ‖5.59‖ 170

"വർണാവലിർവാചി സമുദ്ഗതേയം
കർണാവലിം പ്രൈതി ദശാനനസ്യ ।
സംവർണയന്തീതി സഖീ"തി സീതാ -
സൗവർണതഃ കിം ഹസസീതി മന്ദം ‖5.60‖ 171

"സദാഗതിതനൂഭവഃ മമ മുദാഗതേരുത്തമം
നിദാനമഭവത്തദാ തവ പദാബ്ജസക്താശയഃ ।

വിദാരിതനിശാചരോ നയവിദാമസാവഗ്രണീഃ
ദദാഹ നഗരീം ച താം ഇഹ സദാ സദാശംസിതഃ" ‖**5.61**‖ 172

ഇതി പ്രിയായാഃ പ്രതിഭാൻവിതായാ
അതിപ്രിയാഭിഃ ശ്രുതിമഞ്ജുലാഭിഃ ।
രതിം പ്രപന്നസ്യ സതി സ്വവക്ത്രേ
സ്മിതം തദേതത് പ്രതിഭാതി ഗീർഭിഃ ‖**5.62**‖ 173

അപാംഗതസ്സാദരമാഞ്ജനേയം
സമ്പശ്യതോ വൽഗുവചഃ പ്രിയായാഃ ।
തത് ശൃൺവതഃ സോദരസന്നുതസ്യ
മന്ദസ്മിതം ഭാതി രഘൂത്തമസ്യ ‖**5.63**‖ 174

‖ ഇതി സുന്ദരസ്പന്ദഃ സമാപ്തഃ ‖

sunder kidāmbi prapatti dot com sunder kidāmbi

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

॥ യുദ്ധസ്പന്ദഃ ॥

കവിതാജിതകൽലോലികൻയകാകാന്തവക്ഷസേ ।
കരുണാദിഗുണാഢ്യായ കമലാനിധയേ നമഃ ॥

"ദൃഷ്ട്വാ തോയനിധിം ഭയാനകമഹാ -
 വീചീചയൈസ്താദൃശം
ഗംഭീരം വിപുലം ഘടീസുതമുനേ -
 രാഹ്വാനമസ്യാഥ ച ।
പാനം തേന സമുദ്രശോഷണമഥോ
 പദ്ഭ്യാം ച യാത്രാ സ്ഥലേ"
ചേത്ഥം ത്വദ്ഭടവാക്യതോ യദഭവത്
 തദ്വാ കിമേതത് സ്മിതം ? ॥**6.1** ॥ 175

"നിദ്രായാതം കുമാരൗ സുഖമിഹ നിശി വാം
 രക്ഷണേ ജാഗരാമേ -"
ത്യേവം ശ്രീശൂരവാദാൻ പ്രഹരണസഹിതാൻ
 വാനരാൻ മധ്യരാത്രേ ।
നിദ്രാക്രാന്താനവംസ്ത്വം ധൃതകവചധനുർ -
 ലക്ഷ്മണേനാനുയാതഃ
വേലായാം ചാരിവപ്രസ്സ്മിതമിദമതനോർ -
 ധ്യേയമേതത്സദാ നഃ ॥**6.2** ॥ 176

ആയാതേ ദശകന്ധരസ്യ സഹജേ
 രക്ഷാപ്രതീക്ഷേ സ്ഥിതേ

"ത്യക്ത്വാ ഭ്രാതരമാഗതോ വിപദി യസ്-
തസ്മിൻ കഥം വിശ്വസേഃ?"।
ഇത്യേവം ത്രിദശോദിതത്വഗുണതഃ
പ്രത്യൂഹവാക്യം രവേഃ
സൂനോർഹന്ത! നിശമ്യ തേ യദഭവത്
തദ്വാ കിമേതത് സ്മിതം? ॥**6.3**॥ 177

സാധൂ രാവണസോദരോ രഘുപതേ!
തസ്മാത് സ പാൽയോ ഹി നഃ
ചേത്ഥം വാദിനി മാരുതസ്യ ഖമണേർ-
വിദ്യാജനിമ്യാം സുതേ।
ഈദൃശ്ദുഷ്ടനിദാനതോ നയപഥേ
സാധ്യം കഥം സാധയേത്
നിർദുഷ്ടം കപിരിത്യഭൂത്തവ തദാ
വക്ത്രേ കിമേതത് സ്മിതം? ॥**6.4**॥ 178

ത്യാജ്യഃ പക്ഷ്യോ ഹി ശത്രോർദശമുഖസഹജഃ
സോഽയമിത്യുക്തിയുക്തഃ
സുഗ്രീവഃ സൂരസൂനുഃ സകലമപി ഗൃഹേ
രാക്ഷസാനാം സമൂഹം।
കുർവന്നസ്തീതി വായോഃ സുതവദനഭവാം
ഭാരതീം ശ്ലേഷസൗമ്യാം
ശ്രുത്വാ യത്തേ മുഖാബ്ജേ സ്മിതമഭവദഹോ!
മന്ദമേതത്തദേവ ॥**6.5**॥ 179

അബ്ധിം തർതുമുപായമേകമുചിതം
ബ്രൂയാ മമേതി ത്വയാ

പൃഷ്ടോ രാക്ഷസരാജതാമധിഗതോ
ദത്താഭയോഽയം പ്രഭോ ! ।
ഗച്ഛേസ്ത്വം ശരണം സമുദ്രമിതി യത്-
ത്വാമാഹ വാക്യം തദാ
മുഗ്ധത്വം ച വിചിന്ത്യ തസ്യ യദഭൂത്
തദ്വാ കിമേതത് സ്ഥിതം ? ॥ **6.6** ॥ 180

ഗംഗാമംഗലസൂത്രമേവ ഭവത-
ശ്ചക്ഷുഷ്പഥേ ൻയസ്യ തദ്
വാർധിസ്ത്വാം ശരണം ജഗാമ ഭഗവൻ !
കോഽത്ര പ്രപന്നോഽന്തതഃ ? ।
ദണ്ഡോഽസ്മാ ഇതി കൽപിതോഽസ്യ രിപുഷു
പ്രാപ്താസ്പദോഽഭൂത്തദാ
ലീലാം ചിന്തയതസ്തവേതി ഭഗവൻ !
വക്ത്രേ കിമേതത് സ്ഥിതം ? ॥ **6.7** ॥ 181

ത്യക്ത്വാഹാരമഭൂത്തു ദർഭശയനേ
ഘസ്രത്രയം രാഘവഃ
ക്ളൃപ്തസ്സേതുരസൗ ന യാവതി ഭവേത്
താവന്ന ഭുങ്ക്തേ പ്രഭുഃ ।
തസ്മാച്ച ത്വരയാസ്തു സേതുരചനേത്-
യേവം മൃദാം ധൂനനം
കായാത് കാഷ്ഠബിഡാലകസ്യ ഭഗവൻ
ദൃഷ്ട്വാ കിമേതത് സ്ഥിതം ? ॥ **6.8** ॥ 182

സർപാസ്ത്രശ്ലഥനം, ഹിരൺമയവപുഃ,
താദൃക്ഷനാസാ തഥാ

ഭൂഷാഃ പന്നഗകൽപിതാഃ ശ്രുതിമയോ
നാദശ്ച പക്ഷോത്ഥിതഃ।
സ്വീയാബ്ജാംഘ്രികിണാങ്കിതം കരയുഗം
ദൃഷ്ട്വാപി സർവം തദാ
പൃച്ഛൻ കസ്ത്വമിതി ദ്വിജേശ്വരമധാഃ
യത്തത് കിമേതത് സ്ഥിതം ? ॥**6.9**॥ 183

ഹസ്താൻ വിംശതിമുദ്ധരൻ ഭയമപി
പ്രാണേ ദധത് സർവതഃ
ഖർവാടോ ദശമസ്തകേഷ്വപി തഥാ
ഹിത്വാ ച ശസ്ത്രാൺയപി।
പൗലസ്ത്യസ്യ പദാ ചചാര ച വിഭോ !
ദൃഷ്ട്വാ തദീയാം ദശാം
തൃപ്തം ദേവഗണം സമീക്ഷ്യ ഭവതാ
ക്ലൃപ്തം കിമേതത് സ്ഥിതം ? ॥**6.10**॥ 184

പൗലസ്ത്യം നനു മധ്യമം കപിഗണോ
ദൃഷ്ട്വാ ദ്രുതസ്താദൃശം
യന്ത്രം തന്നഹി രാക്ഷസസ്ത്വിതി വദത്-
ഭ്രാതുർധൃതിം താദൃശീം।
പൂർവം താം കില കാനന്യേസ്യ ച ദശാം
സംഗേ കബന്ധസ്യ ച
സ്മൃത്വാ കിം രഘുപുംഗവോദിതമഭൂദ്-
ഏതത് സ്ഥിതം നഃ പ്രഭോ ! ॥**6.11**॥ 185

വിന്ധ്യോ്യം കിമു സഞ്ചരന്നിതി തദാ
ചിന്താൻവിതോ ഭാസ്കരഃ

sunder kidambi prapatti dot com sunder kidambi

ശ്രീമൻ ! നൈജസുതം ച മസ്തകശയം
തം കുംഭകർണസ്യ തു ।
തത്പ്രാണാവധ കർണയോർയുഗലമപ്-
യാലോക്യ കർണധ്വനിം
ചക്രേ ദ്വാപരമേയിവാൻ കിമകരോഃ
ശ്രുത്വാ തമേതത് സ്മിതം ॥ **6.12** ॥ 186

"സുഗ്രീവസ്തനയം പിതുഃ സമുചിതം
തം കുംഭകർണം തദാ
തേനേ വിശ്രവസം സ്വസുഃ സമുചിതം
നാസാവിഹീനം തഥാ" ।
ഇത്യേവം പവനാത്മജേ കഥയതി
ശ്രീരാമഭദ്ര ! പ്രഭോ !
സൗമിത്രിം തവ പശ്യതഃ സമുദിതം
മന്ദസ്മിതം പാതു മാം ॥ **6.13** ॥ 187

"രാജാ കുപ്യതി" "കിം നിദാനമധുനാ
കോപസ്യ തസ്യേശിതുഃ ?"
"മദ്വാക്യം കിമിതി ത്വയാ തവ ഭടൈഃ
സർവം തഥാനുഷ്ഠിതം ।
രക്ഷോവീരശരീരമജ്ജനമിദം
വാർധൗ"രിപോഃ കിങ്കരാ-
ലാപാൻ വാനരവർണിതാനിതി വിഭോ !
ശ്രുത്വാ കിമേതത് സ്മിതം ? ॥ **6.14** ॥ 188

"മായേവാസ്തി വിദേഹരാജതനയാ
ദേവസ്യ സാ നിർമിതാ

prapatti dot com
sunder kidāmbi
sunder kidāmbi

വക്ഷ്യന്തീതി മുനീശ്വരാ മയസുതാ -
സൂനോശ്ച മായാകൃതാ ।
സീതേയം നിഹതാദ്യ ദേവവിജയസ് -
തത് സൂച്യതേ മാ ശുചഃ
ത്വം ദേവേ"തി വിഭീഷണസ്യ വചനം
സ്മൃത്വാ കിമേതത് സ്മിതം ? ॥ **6.15** ॥ 189

ഇന്ദ്രാസ്ത്രേണ ഹതോ ബഭൂവ സമരേ
ചേന്ദ്രസ്യ ജേതാദ്യ്ശരഃ
ത്വിന്ദ്രോഽയം കില രാഘവോ നനു മതേ
രാമാനുജസ്യേതി തത് ।
സാക്ഷാദിത്യഥ ജൈമിനീയവചനം
വൃത്താന്തതസ്സൂചയ -
ദ്വാൽമീകേഃ കില പാടവേന ഭഗവൻ !
വക്ത്രേ തവേദം സ്മിതം ॥ **6.16** ॥ 190

ദൃഷ്ടേത്യാഹ വചഃ തദേവ വദനം
ദേവശ്രിയോഽന്വേഷണേ
കുംഭീസൂനുപഥോത്ഥരസ്യമധുപാ -
സത്തേഃ ഫലം താദൃശം ।
നഷ്ടേത്യാഹ വചസ്തദേവ വദനം
മായാശ്രയോക്തിശ്രുതേഃ
ഏവം ചേശ്വരവൈഭവേ ഹി വിബുധാ
ഇത്യസ്തി കിം വാ സ്മിതം ? ॥ **6.17** ॥ 191

"ഊർഗേഷാ മയി വാ ഷഡർധനയനേ
ചേത്യുക്തിതോഽയം ജനഃ

സാമ്യം വാം മനുതാം തതഃ കിമിതി തദ് -
വാക്യം ച രാമായണേ" ।
"മൈവം മൂഢസുയോധനോഽപി പഠിതാ
ഹ്യാത്മാനമേനം ശരം"
കൈലാസസ്ഥിതദമ്പതീവച ഇദം
സ്മൃത്വാ കിമേതത് സ്മിതം ? ॥**6.18**॥ 192

സീതാൻവേഷണശോകദാവദഹനേ
ദേവാ ന ചക്രുർദയാം
പക്ഷീന്ദ്രസ്തു ജടായുരേവ ജനകോ
ജ്ഞാനീ സമം മേ തദാ ।
ഏതർഹ്യേഷ രഥം ദദാതി മഘവാ
ദൃഷ്ട്വാ ജയം മേ സ്വയം
ജേതാരം ഭജതേ ഹി ലോക ഇതി വാ
സ്മൃത്വാ കിമേതത് സ്മിതം ? ॥**6.19**॥ 193

"യുദ്ധേ വിംശതിവീക്ഷണൈസ്തവ മുഖം
സംവീക്ഷ്യ രക്ഷഃപതിഃ
ധിങ് മാം ശ്രീജനകാത്മജാമുഖമിതോ -
ഽയുക്തം വിയുക്തം വ്യധാം ।
തൻമത്കാൻയപി വിക്രമേണ ഹരതു
സ്വാംഘ്രൗ വിധത്താം ച മാം
ഇത്യന്ത്യസ്മൃതിരാപ്യ ചൈദ്യനൃപതാം
ആപാത്മനോ വാംഛിതം ॥**6.20**॥ 194

മന്ദാകിനീമസ്തകലാലിതസ്യ
മന്ദോദരീനായകമസ്തഭേത്തുഃ ।

മന്ദസ്മിതം മാനവവംശനേതു-
    ർമന്ദേതരം മംഗലമാതനോതു ॥**6.21**॥ 195

പുത്രോ വിശ്രവസോഽപി മദ്വിരഹിതാം
    ത്വാമേവ ദേവ്യൈഹത
പുത്രീ വിശ്രവസോഽപി ഹന്ത രഹിതം
    മാം സാ ത്വയാ ജാനകി ! ।
ആർഷം രാക്ഷസയോനിസംഗതമിദം
    നഷ്ടം കുലം പശ്യതോഃ
ആലംബോഽത്ര വിഭീഷണ"സ്ത്വിതി മുദാ
    മന്ദം സ്മിതം ജൃംഭതേ ॥**6.22**॥ 196

സഞ്ജാ കിം കിമയം വിലംബ ഇതി വാ
    പൃച്ഛാ ന കാചിത് കൃതാ
സാ ക്ലാന്തിഃ വിരഹോത്ഥശോകവചനം
    തച്ചാസ്തമേതം കഥം ? ।
ഇത്ഥം മാരുതനന്ദനേ ബഹുവിധാം
    ചിന്താം ദധാനേ തദാ
മായാവിൻ ! രഘുനാഥ ! വക്ത്രകമലേ
    യത്തേ സ്മിതം കിംൻവിദം ? ॥**6.23**॥ 197

ശ്രുത്വാ മത്പരുഷം ചിതാം കുരു മമേത്-
    യാഹ സ്വയം ജാനകീ
സൗമിത്രേ ! ഹ്യകരോസ്തഥൈവ സഹസാ
    നാവാരയത് കോഽപി മാം ।
ഭീത്യാ കിം ജഡതേതി പുഷ്പകകഥാ-
    കാലേ കപിഃ കശ്ചിദാഃ !

ലങ്കാദാഹകഥേതി മന്ദമവദത്
    തസ്യൈ കിമേതത് സ്മിതം ? ‖**6.24**‖ 198

വിഷ്ണോ ! ലോകമുപേഹി രാവണശഠോ
    നിർമൂലമുൻമൂലിതഃ
ചേത്ഥം ദേവഗണേ സ്വകാര്യമുദിതേ
    നാട്യം പരം തൻവതി ।
താതോ്യയം തവ രാഘവേതി ഭവതോ
    ദത്തോ്വാപദാം പാർശ്വഗേ
ശംഭൗ നാസ്തി രതേ പ്രസാദപിശുനം
    മന്ദസ്മിതം ശോഭതേ ‖**6.25**‖ 199

"ഭാര്യാപ്രീതിപരോ യഥാഹമഭജം
    കഷ്ടം തഥാ ത്വം സുതഃ
ഭൂമൗ മേ സമതാ ഗുണൈരിതി ജനാഃ
    സർവേ വദന്തി സ്വയം ।
കൃത്വാഹം സമതാം ഭജേയ തവ ഹേ !
    വഹ്നൗ പ്രവിഷ്ടാം ശഠാം
കൈകേയീ"മിതിവാദിനം ദശരഥം
    ദൃഷ്ട്വാ കിമേതത് സ്മിതം ? ‖**6.26**‖ 200

"സർവേ കിം കപയോ ലസന്തി ? ഗണനാ
    സംയക് കൃതാ കിം ത്വയാ ?"
"ദേവൈകം തു വിനാ സമേ , യമപുരേ
    സ്വർഗ്ഗേ്പി നാസ്ത്യേവ സഃ ।
കിഷ്കിന്ധാനഗരേ ച" "കുത്ര സ ഗതോ ?"
    "ദൃഷ്ടോ്ദ്യ യന്ത്രോദരേ

ക്ഷിപ്തേ്ബ്ലാ"വിതി സംഭ്രമേണ ഭവതോ
മന്ദസ്മിതം കിം മുഖേ ? ‖ **6.27** ‖ 201

കിഷ്കിന്ധാരമണീർവിധായ രമണീ
സീതാ വിമാനേ തദാ
മോദം പ്രാപ തഥൈവ തത്ര മഹിതാഃ
താശ്ചാപി സർവാഃ സ്ത്രിയഃ ।
പുച്ഛം നാസ്തി കഥം നു സുന്ദരവപുഃ
സീതേതി വാചം വിനാ
യത് പ്രോചുർഭഗവൻ ! തദേതദിഹ തേ
ബീജം സ്മിതസ്യ പ്രഭോ ! ‖ **6.28** ‖ 202

"ഗന്തവ്യം ത്വരയാ രുമേ !" "യദി ന കിം"
"വഹ്നൗ പതിഷ്യത്യഹോ
ഭ്രാതാ ശ്രീഭരതഃ" "പതത്ത്വിഹ യഥാ
സാ ത്വം തഥാ ജീവതു" ।
"നൈവം തത്ര പതിഷ്യതി പ്രഭുരസൗ" -
ഇത്യേവ സീതാരുമാ -
സംലാപേന മിതം സ്മിതം രഘുപതേ !
ജാതം ദരീദൃശ്യതേ ‖ **6.29** ‖ 203

ഭാരദ്വാജഗൃഹേ സമർപിതമഹാ -
ഭോഗ്യാന്നജഗ്ധൗ തദാ
കന്ദം ഖാദതി ഭാസ്കരസ്യ തനയേ
ഹസ്താച്യുതം തത് പ്ലുതം ।
തദ്ദൃഷ്ട്വാ സ കപീശ്വരോഽപി ഭഗവൻ !
തം ചാനു സർവ്വേഽഥ തേ

തദ്ദൃഷ്ട്വാ വദനാരവിന്ദഘടിതം
    മന്ദസ്മിതം കിംൻവിദം ॥**6.30**॥ 204

"സീതായൈ ഭവതേ നമോ നമ ഇദം
    ഭ്രാത്രേ ച രാമ ! പ്രഭോ !
യാ തേനേ മമ വാലവഹ്നിമനഘാ
    ശീതം സുധാംശോരപി ।
യോ രാജ്യം വ്യവധൂയ തേ പദരതഃ
    ശ്രീപാദുകേവാബഭൗ"
ഇത്യാകർണ്യ ഹനൂമതോ ഗിരമഹോ !
    മന്ദം വിധത്സേ സ്മിതം ॥**6.31**॥ 205

"ഭരത ! ഭവതോ ഭക്ത്യാ നിത്യം
    വ്രതൈഃ പരിപൂജനൈഃ
ഭവതി സുമനാ ദേവോ വിഷ്ണുഃ
    സ നഃ കുലദൈവതം ।
വിപദി പതിതാൻ ലങ്കായുദ്ധേ
    രരക്ഷതരാം സമാൻ"
ഇതി ജനകജാവാചാ രാമാ -
    ഭവന്നു മിതം സ്മിതം ॥**6.32**॥ 206

"കൗസൽയാ മയി സാദരാ മമ ശിരസ് -
    സൻമണ്ഡനം നിർമമേ"
"പുച്ഛം കുത്ര ഗതം" "തദത്ര ഭവിതാ
    നൈവാദ്യ നാരീതനൗ" ।
"പുച്ഛം മസ്തഗതം തവേ"തി വചസാ
    ഭർതുർഹ്രിയാവ്രാങ്മുഖീം

ദൃഷ്ട്വാ രാമ ! രഘൂത്തമാസ വദനേ
യത്തേ സ്മിതം തന്വിദം ‖ **6.33** ‖ 207

“കുബ്ജേ ! ത്വം ഭവനേ ഭവാത്ര കലഹോ
മാഭൂത് പുനസ്ത്വേധുനാ”
“മൈവം രാഘവവൈഭവം മമ ദൃശോഃ
പ്രീത്യൈ കഥം നോ ഭവേത് ? ।
ആസ്യേ മേ വിഷമസ്തി തത്ര നിബിഡം
കന്ഥാകൃതം കന്ദുകം
ൻയസ്യാമീ”തി വചോ നിശമ്യ ഭഗവൻ !
ധത്സേ സ്മിതം കിംൻവിദം ? ‖ **6.34** ‖ 208

നൈയഗ്രോധഘടേന ജൻയകലിതഃ
പട്ടാഭിഷേകോ ഭവേത്
ഏഹി ശ്രീഗുഹ ! ഹേതി ലക്ഷ്മണവചഃ
ശ്രുത്വാ ഗുഹേ പ്രേമതഃ ।
ആരാദേത്യ പുരൈവ രാമ ! പയസാ
തസ്യാഭിഷേകോഽഭവത്
ക്ലൃപ്തസ്തേ കലിതാ ജടേതി വദതി
പ്രീത്യാ കിമേതത് സ്മിതം ? ‖ **6.35** ‖ 209

പുച്ഛം ശേഷസമാനമസ്യ ച തനുർ -
ദ്യാം വ്യാപ്യ ഭീമാ സ്ഥിതാ
സോഽയം മർകട ഏവ ഖേ ഗിരിരദോ -
ഹസ്തേ മഹാനൈക്ഷ്യത ।
വവ്രാജാഥ ച ദക്ഷിണാം ദിശമസൗ
നമ്രോഽതിരമ്യോഽധുനാ

സാകേതീയവചസ്ത്വിദം കില വിഭോ !
സൂതേ സ്മ മന്ദസ്മിതം ‖**6.36**‖ 210

അഗ്രേ പാദുകയാ ദയാഭ്യധികയാ
പാർശ്വേഽപി ഭൂമീഭുവാ
വായോരാത്മഭുവാ പദാംബുജയുഗീം
സംഗൃഹ്ണതാ സാദരം ।
ഛത്രം ചാമരയോർയുഗം ച വഹതാ
ഭ്രാതൃത്രയേണാവൃതഃ
സർവത്രാഽപി സുഹൃദ്ഗണൈസ്ത്വമതനോഃ
കിന്ന്വേവമേവ സ്മിതം ? ‖**6.37**‖ 211

‖ ഇതി യുദ്ധസ്പന്ദഃ സമാപ്തഃ ‖

sunder kidambi
prapatti dot com
sunder kidambi

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

॥ പ്രകീർണസ്പന്ദഃ ॥

കവിതാജിതകൽലോലികൻയകാകാന്തവക്ഷസേ ।
കരുണാദിഗുണാഢ്യായ കമലാനിധയേ നമഃ ॥

വഡുവൂരിതിവർണ്യവൈഭവോ
    വസുധായാം വരദേശ ഏധതേ ।
വസുധാസുതയാ രഘൂത്തമോ
    വരദോ യത്ര വിരാജതേ വിഭുഃ ॥ **7.1** ॥ 212

വിഭവേ ഭവനേ വനേഽപി യോ
    വിദധേ വിശ്വവിലോചനോത്സവം ।
വിദധാതി തഥൈവ സാമ്പ്രതം
    വിശതാം ശ്രീവഡുവൂർനിവേശനം ॥ **7.2** ॥ 213

നിശി സഞ്ചരതീതി ചന്ദ്രമാഃ
    വിജിതോഽനേന മുഖേന യുജ്യതേ ।
നിശിസഞ്ചരതാമരാതിനാ
    വിഭുനാ നാമ വിദേഹജാഭുജാ ॥ **7.3** ॥ 214

കമലാവത്സകുലോദിതാനനം
    കമലം തേ ജയതീതി നോചിതം ।
കമലാവത്സകുലോദിതാനനേ
    കമലാനാം അഥ ശിഷ്യതോചിതാ ॥ **7.4** ॥ 215

നിജഫാലതലേന രാഘവഃ
    നിജതിഥ്യഗ്രതിഥൗ സമുത്ഥിതം ।

sunder kidambi prapatti dot com sunder kidambi

ദ്വിജരാജമയം ജയൻ പുന -
ർദ്വിജരാജേന ധൃതോ മഹേ മഹേ ‖ **7.5** ‖ 216

സ്മിതചന്ദ്രികയാ സമുജ്ജ്വലം
വദനം രാഘവ തേ നു ചന്ദ്രമാഃ ।
അഥവാ വികസത്സ്മിതേന തേ
വദനം തത് കമലം നവം നവം ‖ **7.6** ‖ 217

അധരം തവ ചാരു ശോഭതേ
സുധയാ കിം നു വിനിർമിതം വിഭോ ! ।
നയനം മമ യത് പിബദ് മുദാ
വിഗതം ഭാതി നിമേഷതഃ പരം ‖ **7.7** ‖ 218

അധരാമൃതപായിനാമുനാ
തവ നാസാബിലനിർഗതേന കിം ।
മണിനാ ക്രിയതേത്ര നർതനം
ചലിതേനാഥ തവ സ്മിതേന വാ ‖ **7.8** ‖ 219

ഏകത്ര ഗണ്ഡേ തനയാം ധരണ്യാഃ
ഏകത്ര ഗണ്ഡേനുജലക്ഷ്മണം ച ।
വഹൻ ഖരാരിഃ പ്രതിബിംബഭൂതൗ
സ്വപദ്യഭാവം സ്വയമേവ വക്തി ‖ **7.9** ‖ 220

ജഹ്യാമഹം ജീവിതമപ്യഥ ത്വാം
സലക്ഷ്മണാമിത്യുദിതേ മുഖാന്തഃ ।
ലഗ്നാവഭൂതാം തദുഭാവിതീമം
അധ്യക്ഷതോ ദർശയസീതി മന്യേ ‖ **7.10** ‖ 221

മുഹ്യന്തി ഖാനി നിഖിലാനി മുഖം ത്വദീയം
സമ്പശ്യതോ നനു ജനസ്യ തതോ മുഖം തത് ।

അൻയത്ര തത് പുനരഭൂദുപചാരതസ്തത്
പത്യുർന നീതിരിതിവത് ച വിമർശനീയം ॥ **7.11** ॥ 222

മുഹുഃ ഖമാലോക്യ വിലോക്യ ചന്ദ്രം
ലങ്കാവനേ രാഘവധർമപത്നീ ।
"മുഖം ഹി രാമസ്യ സ ഏഷ മേഘഃ
സ ഏവ മേ യേന ദശാ മമേയം" ॥ **7.12** ॥ 223

അപങ്കമേതദ്വദനം ത്വദീയം
അഥ ത്വമീ പങ്കജമാമനന്തി ।
സപങ്കതാമാത്മനി തേ വഹന്തഃ
സകമ്പനാഃ കിന്തു ഭവന്തി ഭൂയഃ ॥ **7.13** ॥ 224

പദ്മം മുഖം യേ തു വദന്തി ഭൂയഃ
പരാങ്മുഖാ ഏവ ബതാർഥമാർഗേ ।
പദ്മോ ഹി മാം തദ്വഹതീതി പദ്മം
മുഖേന കോ വാ സദൃശം വിദധ്യാത് ॥ **7.14** ॥ 225

സൗന്ദര്യസാരസദനം വദനം ത്വദീയം
മന്ദസ്മിതേന മധുരം മനുവംശനാഥ ! ।
നന്ദന്നതൗഘനയനം നലിനം വിധൂയ
വിന്ദജ്ജയം വിജയദം ജയതീഹ മഹ്യം ॥ **7.15** ॥ 226

ഈഷദപി നേതി ശബ്ദഃ
നൈവ മുഖ്യേസ്മിൻ കദാപി സംഭവതി ।
തസ്മാദാനനസംജ്ഞാ
സാസ്മിൻ സാർഥാ മുഖേ ജയതി ॥ **7.16** ॥ 227

കൃഷ്ണാംബുദഹ്രീകരകാന്തിയുക്തഃ
തൃഷ്ണാവഹശ്രീജനകാത്മജായാഃ ।

ഉഷ്ണാംശുവംശോദിതശീതരശ്മേഃ
 പുഷ്ണാതു ഭൂതിം മുഖശീതരശ്മിഃ ॥ **7.17** ॥ 228

കാനനം വിശ സുതേതി വാർതയാ
 കാഞ്ചനം കില യദാനനം ബഭൗ ।
കാനനോദിതവചോഽനുസാരിണഃ
 സ്വാനനം മമ തദസ്തു ഭൂതയേ ॥ **7.18** ॥ 229

നാസാ ത്വദീയാ രഘുനാഥ ! സത്യം
 ശ്വാസാകൃതിശ്രീശ്രുതിപേടികേയം ।
ശ്രുതിം തവേമാം ച തതഃ സ്പൃശന്തീ
 ദൃഷ്ടിസ്സുദീർഘാ പൃഥുലാ വിഭാതി ॥ **7.19** ॥ 230

നാസാ ത്വദീയാ നയനാഭിധേന
 നീലാബ്ജയുഗ്മേന കൃതാ സ്വമധ്യേ ।
ശ്രീചമ്പകാഭിഖ്യസുമാഭിരാമാ
 സമ്പശ്യതാം സൗതി സുഖം ദൃശോർനഃ ॥ **7.20** ॥ 231

ആനന്ദദം നയനയോർനമതാം ജനാനാം
 ആഭാം ബിഭർതി നലിനസ്യ നവസ്യ നിത്യം ।
ആലംബനം നവനവാദ്ഭുതകാന്തിഭൂമ്നഃ
 ആഖ്യാതമാനനമിദം തവ തേന രാമ ! ॥ **7.21** ॥ 232

ആശ്ചര്യകാഷ്ഠാം നയനം നയന്നഃ
 സൗന്ദര്യമാധുര്യമനോജ്ഞതാഭിഃ ।
ആഭാതി സീതാസഖ ! യത്തവേദം
 തേനാനനം നാമ ബിഭർതി നാമ ॥ **7.22** ॥ 233

ചമ്പകാതിരമണീയനാസികാ -
 കമ്പമാനമണികാന്തിരാജിതം ।

ബിംബരമ്യമധുരാധരാശ്രയം
 ചുംബതീവ വദനം മതിർമമ ‖ **7.23** ‖ 234

സാമിസോമരമണീയഫാലകം
 സ്വച്ഛദർപണകപോലലാലിതം ।
ആനനം മമ വിഭാതു മാനസേ
 രമ്യരാമ ! വഡുവൂർനിവാസ തേ ‖ **7.24** ‖ 235

അഞ്ജനാസുതവിലോചനാദൃതം
 രഞ്ജനം ജനകനന്ദിനീഹൃദഃ ।
ഭഞ്ജനം ഭജദഘസ്യ മഞ്ജുലം
 സ്വം ജനം വദനമാതനോതു മാം ‖ **7.25** ‖ 236

ഭ്രൂവിശേഷധനുഷാ സമൻവിതം
 ബാണഘോണമതിരമ്യമാനനം ।
താവകം നു ഭഗവൻ ! ത്വമേവ വാ
 മാമകേ മനസി വർതതാം സദാ ‖ **7.26** ‖ 237

ചമ്പകേന കുസുമേന സമ്മിതാ
 താവകീ രഘുകുലേന്ദ്ര ! നാസികാ ।
വിദ്രുമാധരശുഭാസനസ്ഥിതാ
 കാപി മംഗലമയീവ ദേവതാ ‖ **7.27** ‖ 238

മാരുതാത്മജനിഷേവിതാ ബഹിഃ
 മാരുതേന പുനരന്തരാശ്രിതാ ।
നാസികാ തവ മനോഹരാ വിഭോ !
 സന്തതിം ദിശതു സമ്പദാം മമ ‖ **7.28** ‖ 239

വിദ്രുമാധരവിശേഷഭൂഷണം
 സുദ്രുമം സുരഭുവസ്ത്വവാനനം ।

sunder kidambi prapatti dot com sunder kidambi

സർവപുൺയജനകാല ! രാമ ! മേ
സർവപുൺയഫലദം സമാശ്രയേ ॥ **7.29** ॥ 240

കാനനേന ഭഗവന്നിഹാർഥിതഃ
കാനനേഷു നിവസൻ മുനീശ്വരാൻ ।
സ്വാനനേന വചനേന സാർഥയൻ
സ്വാനനംഹസ ഇമാൻ കുരുഷ്വ നഃ ॥ **7.30** ॥ 241

ലാവൺയസിന്ധൗ വദനേ ത്വദീയേ
ലക്ഷ്മീരിയം കാചന നാസികേതി ।
ലീലാവതീ സസ്മിതസൂനകാന്തൗ
ലാക്ഷാനുലിപ്താ്ധരജേന ധാമ്നാ ॥ **7.31** ॥ 242

പദ്മേ ത്വദീയേ വദനേ നിഷണ്ണാ
പദ്മേവ നാസാ പരമാഭിരാമാ ।
പദ്മാപ്തവംശോദിതരാമഭദ്ര !
പദ്മസ്രഗാഢ്യാ തവ ലോചനേന ॥ **7.32** ॥ 243

ലലാടചന്ദ്രാദുദിതാ തവേയം
ശ്രീനർമദാ കാചന നാസികേതി ।
സംഗാഹതേ കിന്ന്വിതി വാരിരാശിം
യത്രാധരം വിദ്രുമമസ്തി രമ്യം ॥ **7.33** ॥ 244

ലക്ഷ്മീരിയം കാചന സൗമ്യമൂർതിഃ
സത്യം ത്വദീയാ നനു നാസികേതി ।
സ്മിതേന ചന്ദ്രേണ സഹോദരീതി
സംലക്ഷിതാ ഭാതി സഹാധരേണ ॥ **7.34** ॥ 245

ലക്ഷ്മീരിയം കാചന നാസികേയം
തവാനനാംഭോജവരേ നിഷണ്ണാ ।

യാം ഭാരതീ സാധരസന്നിവേശാ
    മന്ദസ്മിതാ പൂജയതി സ്നുഷേഹ ॥ **7.35** ॥ 246

ലലാടചന്ദ്രാദ് ഗലിതാ സുധേവ
    നാസാഭിധാ കാചന ധോരണീയം ।
യദഗ്രമുക്താമണിരേവ സോഽയം
    തദ്ബിന്ദുരേതത് പ്രകടീകരോതി ॥ **7.36** ॥ 247

നാസാ പരാ കാചന ദേവതേയം
    സീതാപതേ ! തേ നഹി സംശയോ നഃ ।
ഭാസാ വിശുദ്ധോ നനു നാമ ഹാസഃ
    സംസേവതേ യാം തു സഹാധരേണ ॥ **7.37** ॥ 248

നാ നാമ ഹാസോ യദയം പുമാംസ്തത്
    സാ നാമ നാസാ യദിയം ഹി നാരീ ।
നാസാ ച ഹാസോ നനു ദമ്പതീ തൗ
    ഹാസോഽധി നാസാം ശിരസാ ബിഭർതി ॥ **7.38** ॥ 249

മാധുര്യചാതുര്യമുഖൈരുപേതം
    മന്ദസ്മിതം തേ മമ രാമ ! ഹൃദ്യം ।
മന്ദഃ പരം സോഽഹമമീഭിരീഷ -
    ദലങ്കൃതം മാം ദയയാ വിധേയാഃ ॥ **7.39** ॥ 250

ജാനാതി ജാത്വപി മനാഗപി നാനൃതം യത്
    വക്തും പ്രഭോ ! തവ മുഖം തത ഏവ സത്യം ।
ശുദ്ധേന ഹന്ത മധുരേണ മൃദുസ്മിതേന
    പൂതാധരേണ ജനതാം നിതരാം ധിനോതി ॥ **7.40** ॥ 251

ആനനം തവ വിലോക്യ സുന്ദരം
    കാനനം വ്രജ സുതേതി സാ കഥം ।

ഭാരതീ ഹ ജനനീ സുലോചനാ
ഭാരതീമസൃജദാഃ ! പരീക്ഷിതും ॥ **7.41** ॥ 252

ആനനം തവ കുരുഷ്വ മാനസേ
മാനനം പ്രതി ന ചിന്തയേതരത് ? ।
സ്വാനന്യേപി മമ നാമകീർതനം
ഗാനനേത്യഹനുമൻമുഖാദൃതം ॥ **7.42** ॥ 253

വാനരേന്ദ്രഹനുഭൂഷണേന തേ
ദാനവേന മനുവംശഭൂഷണ ! ।
ഭാനവേന ച ധൃതം സ്വമാനസേ
ആനനം ഭവതു മാനസേ മമ ॥ **7.43** ॥ 254

മാനവം കുലമഭൂഷയത് ഭവാൻ
മാനസം ച മഹതാം തവാനനം ।
മാനവേ മയി ദയാം വിധായ ഭോഃ !
മാനസേ മമ നിവാസയാനനം ॥ **7.44** ॥ 255

ഗാനസേവനകുതൂഹലാൻവിതേ
മാനസേ വസതി തേ കിലാനനം ।
ത്യാഗരാജവിബുധോ നിദർശനം
നാഗരാജതനുരത്ര ത്യേനുജ്ഞഃ ॥ **7.45** ॥ 256

കാനനേഷു ചരതസ്തവ പ്രഭോ -
രാനനം കവിമുനിർവിലോക്യ തത് ।
കാനനേഷു സ സതീം സരസ്വതീം
സ്വാനനേ കലയതി സ്വ വർണയൻ ॥ **7.46** ॥ 257

മദനാന്തകചാപഭേദിനോ
വദനം തേ വസുധാസുതാപതേ ! ।

സദനം രമണീയതാശ്രിയോ
    മദനന്താതുലമംഗലാസ്പദം ‖ **7.47** ‖ 258

വസുമതീസുതാവൽലഭസ്യ തേ
    വദനവാരിജം വാരിതാശുഭം।
വരവിലോചനം വാതജേഡിതം
    വസതു മാനസേ മാമകേ സദാ ‖ **7.48** ‖ 259

പവനഭൂനുതം പാവനം പരം
    പശുപതേർമനഃപഞ്ജരസ്ഥിതം।
പരശുധാരിണഃ പഥി മുനേർഗിരാ
    പരമ ! തേ സ്മിതം ഭാവയേ മുഖം ‖ **7.49** ‖ 260

ശ്രീമൻ ! തേ മുഖജം മഹോ ഹി മഹിതം ശീതം സരഃ കോമലം
    തസ്മിൻ തേ മുഖമേവ താമരസതാം രമ്യാം പരാം ഗാഹതേ।
തസ്മിൻ ക്രീഡതി നിസ്സമാഃതിമധുരാ സൗന്ദർയലക്ഷ്മീർനവാ
    സാ മേ സൗതു സുഖാനി സന്തതമിയം ശ്രീരാമചന്ദ്ര ! പ്രഭോ ‖ **7.50** ‖ 261

മന്ദോ ന മത്തോ ഭുവി മാനവോഽസ്തി
    ത്വത്തോ ഹി നൂനം ന പുമാൻ ഹി ധീമാൻ।
മന്ദസ്മിതം കേന തവാനനേഽഭൂത്
    മദർഥമേവേതി വിതർകയാമി ‖ **7.51** ‖ 262

മനുഷ്യരക്ഷാം ഭഗവൻ ! വിധാതും
    മനുഷ്യതാമാപ ഭവാൻ യഥാ വാ।
സ്മിതം തഥേദം മമ രക്ഷണായ
    മന്ദസ്യ മന്ദത്വമവാപ നൂനം ‖ **7.52** ‖ 263

സത്യം തദേതത് യദിദം സ്വപാർശ്വേ
    യത്രാധരം സ്വേന സുധാമയേന।

ധാമ്നാ പരിഷ്കൃത്യ സരാഗമിന്ധേ
    രക്ഷാധരാണാം ഹി ശുചിസ്വഭാവഃ ॥ **7.53** ॥ 264

ദ്വിജരാജതിരസ്കൃതിം ദധത്
    ത്വധരസ്യാപി പുരസ്കൃതൗ രതം ।
ഭവതോ രഘുനന്ദനാനനം
    തദിദം ശംസതി സജ്ജനഃ പരം ॥ **7.54** ॥ 265

അഹോ ! വിശുദ്ധാം ദ്വിജപങ്ക്തിമന്തഃ
    സംഛാദയത്യേഷ കിലാധരോ യത് ।
ത്വദാനനം തത്പ്രണയം വിധത്തേ
    സർവസ്സഗന്ധേഷു തനോതി മൈത്രീം ॥ **7.55** ॥ 266

ദോഷോ മഹാനേഷ തഥാപി രാമ !
    ത്വദാനനം കർഷതി മാനസം നഃ ।
സൗന്ദർയസാരൈകനിധൗ ഹി ദോഷഃ
    നോൻമേഷമൃച്ഛത്യപി ഭാസമാനഃ ॥ **7.56** ॥ 267

തവാനനം സാരസമേവ സത്യം
    കൻയാ ഭുവഃ സാ രസമത്ര ഭുങ്ക്തേ ।
സൗന്ദർയഭൂസാരസമേതമേതത്
    യത്സംസൃതിസ്സാ രസമത്ര സൗതി ॥ **7.57** ॥ 268

കന്ദർപദർപം ഹരതസ്തവേദം
    മന്ദസ്മിതം വർണയിതും പ്രവൃത്തഃ ।
മന്ദം പ്രതീദം സ്മിതമിത്യപീമം
    മന്ദസ്മിതാർഥം പ്രകടീകരോമി ॥ **7.58** ॥ 269

മന്ദോ ഹി ലോകേ മദയം സമസ്തഃ
    മന്ദം തമേനം പ്രതി മത്സ്മിതം തത് ।

മന്ദം സ്മിതം ജാതമിതീമമർഥം
മന്ദായ മഹ്യം വദസീതി ഭാതി ॥**7.59** ॥ 270

സുധാധരേ തവാധരേ ധരാസുതാകൃതാദരേ
വരാനനേ സ്ഥിരാസനേഽയി രാമ ! തേ രമേതരാം ।
തവാനനം സരോരുഹം ദലം കിലാധരോഽത്ര തേ
മധു സ്മിതം മനോഹരം മമാന്തരസ്തു സന്തതം ॥**7.60** ॥ 271

അധഃ സ്ഥിതം തവാനനേ തതോഽധരം പ്രകീർതിതം
ന കേവലം തദേവ തേ വചോവിലാസസമ്പദി ।
അകാരകസ്യ ധാരണം കരോതി യത്തതോഽധരം
ധരാസുതാപതേ ! തരാം ജയത്യതോ മനോഹരം ॥**7.61** ॥ 272

അമൃതം ധ്രിയതേ തതോഽധരം
തദഹം തത്ര രതാ യദീതി നോ ।
ധരയാ കൃതലാലനേഽധരേ
നിരതാ സ്യാമിതി ജാനകീവചഃ ॥**7.62** ॥ 273

മുഖം ത്വദീയം ശരദിന്ദുരേവ
സൗന്ദര്യസിന്ധൗ പ്രതിബിംബിതാംഗഃ ।
ശരപ്രരോഹോഽസ്യ സമീപഭൂമൗ
സന്ദൃശ്യതേ കിഞ്ചിദിവാപ്തവൃദ്ധിഃ ॥**7.63** ॥ 274

മുഖം ത്വദീയം ശരദിന്ദുരേവ
കൻയാഽത്ര പാർശ്വേ ജനകസ്യ പുത്രീ ।
ചാപോഽപി പാർശ്വേഽത്ര പരത്ര ഭാതി
സ്വാമിന്നിതഃ കിം നു വിമർശനീയം ! ॥**7.64** ॥ 275

മുഹ്യന്തി ഖാനി സകലസ്യ യദീക്ഷണേന
മുഗ്ധാ ഖരസ്യ ഭഗിനീ യദലാഭവിദ്ധാ ।

മുൻയുത്തമാ ഹൃദയഖേ യദുപാസതേ തേ
 മുഗ്ധം മുഖം മമ മുദം തദിദം തനോതു ‖ **7.65** ‖ 276

രാമ ! രാമ ! തവ രമ്യമാനനം
 മാനസേ വസതു മാമകേ സദാ ।
യേന സാ മതിരനേന സംസൃതേഃ
 മാർഗതോ ഭവതി നിർഗതാ ബഹിഃ ‖ **7.66** ‖ 277

സമോന്നതസുനാസികം സരസമന്ദഹാസോജ്ജ്വലം
 സരാഗമധുരാധരം സുഭഗഗണ്ഡസൻമണ്ഡനം ।
സുധാകരപരാർധജിത് വിമലഫാലപാലീകലം
 സദാ വസതു മാനസേ വദനമസ്യ സീതാപതേഃ ‖ **7.67** ‖ 278

രാമാനനശ്രീർമമ ഭാതു ചിത്തേ
 യാ മാനവാനാമമൃതം തനോതി ।
രാമാനനശ്രീർമമ മാസ്തു ചിത്തേ
 യാ മാനവാനാമനൃതം പ്രസൂതേ ‖ **7.68** ‖ 279

രാമാനനശ്രീർമമ ഭാതു ചിത്തേ
 കാമാദിദോഷാനപസാരയന്തീ ।
രാമാനനശ്രീർമമ മാസ്തു ചിത്തേ
 കാമാദിദോഷാനഭിവർധയന്തീ ‖ **7.69** ‖ 280

യത്രാനൃതസ്പർശലവോഽപി ന സ്യാത്
 തത്രാമൃതം നൃത്യതി സർവദൈവ ।
അത്രാനനം ഭാതി നിദർശനം നഃ
 മിത്രാൻവവായാത് ഉദിതസ്യ വിഷ്ണോഃ ‖ **7.70** ‖ 281

വദനം വസുധാസുതാമനോ-
 മദനം വർധയദദ്ഭുതാകൃതി ।

സദനം സകലശ്രിയാമിദം
മദനന്താഘതതേർനിവാരണം ॥ **7.71** ॥ 282

ഇന്ദ്രാഗ്നീ ഭവതോ മുഖാദഭവതാം ഇത്യാഹ മാൻയാ ശ്രുതിഃ
സത്യം ഹാസസുധാ സുധാശനപതേഃ ജാതം നിദാനം ജനേഃ ।
രക്തോ യോ്യധര ഏഷ തസ്യ ശിഖിനഃ രക്താം ശിഖാം ബിഭ്രതഃ
വേദോക്തിം നിപുണം പരം വിമൃശതാം അർഥോ്യതിരസ്യോ
ഭവേത് ॥ **7.72** ॥ 283

ജാതോ ബ്രാഹ്മണ ഏഷ തേ വദനതഃ ബ്രഹ്മബ്രുവൻ തത് കഥം
ഹന്ത ! ബ്രഹ്മ സമാശ്രിതം സ്ഥിതമിദം കർണാശ്രിതം തത് പുനഃ ।
സംരക്താധരരക്തമേതദുഭയം ബ്രൂതേ യതസ്തദ് ദ്വയം
കൃത്വാ കാരണമാവിരാസ വദനാത് ഇത്യസ്തി തത് സാമ്പ്രതം ॥ **7.73** ॥ 284

അധരകിസലയാഢ്യം നാസികാകുഡ്മലം തേ
സുഭഗമസൃണഗണ്ഡസ്ഥാനശാഖാന്തദേശം ।
വിപുലവിതുലഫാലശ്രീഫലപ്രാപ്തശോഭം
ഭജതി വദനമേതത് കൽപകാനോകഹത്വം ॥ **7.74** ॥ 285

പൗത്രസ്യ ബാണത്വമവാപ്യ സ ത്വം
പുരത്രയധ്വംസകരഃ കിലാസീഃ ।
പുത്രസ്യ ബാണത്വമിദം മുഖേ തേ
മനോ ജനാനാം സ്വവശം വിധത്തേ ॥ **7.75** ॥ 286

നാസാഗ്രജാഗ്രൻമണിനാ്യധരസ്തേ
മന്ദസ്മിതം ചാപി മനാഗിവേദം ।
സംഛാദിതേ കിന്ന്വഥ സംസ്കൃതേ വാ
ദൃഷ്ടിം ജനാനാം ഹരതസ്സമേഷാം ॥ **7.76** ॥ 287

നാസാ തവേയം വദനസ്യ ഭൂഷാ
ശ്വാസാവലീ വേദവതീഹ ജാതാ ।
ശ്വാസാവലിം ലോപയതി സ്മ സത്യം
ദാശാനനീം ആശരനാശകാരിൻ ! **॥7.77॥** 288

വിധുന്തുദത്വം വദനം ത്വദീയം
പദ്മശ്രിയോ വാരണതാം ച ധത്തേ ।
തഥാഽപി ചിത്രം കവയസ്സമേത്യ
വിധും ച പദ്മം ച മുധാ വദന്തി **॥7.78॥** 289

രാഗം പരം ധൃതവതാ ദ്വിജപങ്ക്തിശോഭാം
ഉച്ചൈസ്സദാഽപിദധതാ ദധതാഽധരത്വം ।
അഗ്രേ ഗൃഹീതമപി തേ വദനം തദേതത്
സമ്മാനിതം കില സതാം പതിഭിർവിഭാതി **॥7.79॥** 290

ആനനം തവ വിഭാവയേ വിഭോ !
കാനനം ന ഖലു തത്ര സംശയഃ ।
യത്സുതുംഗമൃഗലാഞ്ഛനം വഹ-
ത്യംബുജാതമപി ശോഭനം പരം **॥7.80॥** 291

സീതാരാമാഭിരാമം സുഭഗമതിതരാം
പശ്യതാം മാനവാനാം
ചക്ഷുശ്ചേതോഹരം തേ ദ്വിജഗണപരിഷ-
ച്ഛാദകസ്യാധരാഢ്യം ।
ശ്രീമൻ ! സ്വാമിൻ ! തദേതദ് വദനമപി വിഭോ !
ഭാതി തുല്യം തദേതത്
ത്വത്കം സത്കം ച മാന്യം സദനമിതി ഭിദാ
കാപി നാസ്തി ദ്വയോർവൈ **॥7.81॥** 292

ഉത്തമേ വദനമണ്ഡലേ ശുഭേ
താവകേ ഭവതി യോ്യധരഃ പ്രഭോ ! ।
സോ്യയമേവ വഹതേ സുരാഗതാം
തത്പരാഃ കിമുത തത്പരോ വദ ॥ **7.82** ॥ 293

നാസി കാമജയതോ്യതി സുന്ദരഃ ?
നാസി കാ സുഭഗജ്ഞാനകീഹ സാ ।
നാസികേത്യകലയത് സ ധാവതീം
നാസികാവിരഹിതാം ഹി ലക്ഷ്മണഃ ॥ **7.83** ॥ 294

നാസാദരസ്സ്യോപരി വർതമാനഃ
സത്യം സരാഗോ ഭവിതേതി തത്ത്വം ।
നാസാധരോ്യയം സ ഭവൻ സരാഗോ
നിജാദരം ദർശയതീഹ യത്തത് ॥ **7.84** ॥ 295

നാസേതി നാരീ രമണീയദേഹാ
സാ ചോപരിഷ്ടാദിഹ സന്നിവിഷ്ടാ ।
തസ്യാം സരാഗോ്യസ്ത്യധരഃ കിലായം
തൻമന്ദഹാസോ്യപി സ ജൃംഭത്യേത്ര ॥ **7.85** ॥ 296

നാസാമിമാം യഃ കില സേവതേ സഃ
നാസാരമാർഗേ രമതേ കദാ്യപി ।
നാ സാരഭൂതോ ഭുവനേ സ ഏവ
നാസാം ഗിരാം കോ്യപി വിപർയയോസ്തി ॥ **7.86** ॥ 297

നാസാഗ്രമുക്താഭരണോത്തമസ്യ
ഭാസാ ത്രസൻ രാഗയുതോധരോ്യപി ।
ത്രാസാനുഷംഗേണ വിനാ കൃതസ്യ
നാസാവഹോ നൈവ വികാരമേതി ॥ **7.87** ॥ 298

നാസാ വിഭോ ! ചമ്പകകുഡ്മലം തേ
യസ്യാധരഃ പല്ലവതാം ബിഭർതി ।
പലാശതാം ലോചനയുഗ്മമേതദ്
യത് പശ്യതാം നേത്രകുലം ധിനോതി ॥ **7.88** ॥ 299

നാസാ ന തേ ദീപശിഖൈവ സേയം
തത്രാധരഃ പാത്രതയാ വിഭാതി ।
സുവർണപാത്രം കില ഫാലമേതത്
തത്രാലകാഃ ധൂമതയാ ലസന്തി ॥ **7.89** ॥ 300

മുഗ്ധം മുഖം തേ രഘുവംശനാഥ !
ബിംബാധരം തുംഗസമാനനാസം ।
കപോലഫാലീയുഗലാഭിരാമം
മതിർമദീയാ പരിചുംബതീയം ॥ **7.90** ॥ 301

സ്കന്ദോ യസ്യ ത്രിദശസമിതൗ സാമ്യമാപ്നോതി കിഞ്ചിത്
സൗന്ദര്യശ്രീവിഹരണനിധിഃ സാധ്വിനീ ദേവതാ വാ ।
മന്ദാകിന്യാ മകുടഗതയാ മണ്ഡിതാമ്ലാതനാമ്നഃ
മന്ദോ ഹാസോ മമ ദിശതു ശം മൈഥിലീവല്ലഭസ്യ ॥ **7.91** ॥ 302

സുന്ദസ്ത്രിയോ ഭീകരഗർജ്ജന്യേപി
കുന്ദപ്രഭം കൗശികനന്ദിതം യത് ।
മന്ദസ്മിതം തൻമനുവംശകേതോഃ
മന്ദസ്യ മേ മാന്ദ്യമപാകരോതു ॥ **7.92** ॥ 303

ഇന്ദോഃ സാമ്യം വഹതി വദനം യസ്യ രാകാനിശായാഃ
സന്ദോഹം യോ വിതരതി മുദാം പശ്യതാം മാനവാനാം ।
സുന്ദോ നഷ്ടഃ സഹ സഹഭുവാ യേന തസ്യാസ്യ ജേതുഃ
മന്ദോ ഹാസോ ജയതി മധുരോ മാരുതേർദൈവതസ്യ ॥ **7.93** ॥ 304

വക്ഷഃ പ്രദേശേ മമ സംനിവിഷ്ടാ
    രാമാ രമാ വിഷ്ണുതയാ സ്ഥിതസ്യ ।
രക്ഷഃ പ്രദേശേഽദ്യ നിവേശിതാഽഭൂത്
    ഇതി സ്മിതം തേ മിതമസ്തു ഭൂത്യൈ ॥ **7.94** ॥ 305

മന്ദോദരീയം മയകന്യകാഽസ്യാഃ
    മന്ദോഽദരോഽഭൂത് പതിരാസുരേന്ദ്രഃ ।
മൈന്ദസ്യ വാചേതി തവാനനേ യദ്
    മന്ദസ്മിതം തത് കിമു രാഘവേദം ॥ **7.95** ॥ 306

മന്ദസ്മിതം തേ മധുരാധരാന്തഃ
    സുധാനിധിം കഞ്ചന നിശ്ചിനോമി ।
യതശ്ച്യുതാം യത്സകൃദേവ വാണീം
    ആസ്വാദയന്തോ വിബുധാ ജയന്തി ॥ **7.96** ॥ 307

ഹാസോ ഹി മന്ദസ്തവ ഭാതി മാന്യഃ
    ദാസോഽപി മന്ദസ്തവ ചാസ്മി മാന്യഃ ।
നാസാശ്രയോഽയം ഭവതോഽസ്തി ദൃശ്യഃ
    നാ സാശ്രയോഽഹം ഭവതാസ്മി ദൃശ്യഃ ॥ **7.97** ॥ 308

മന്ദസ്മിതേന മധുരാധരസംഗതേന
    നാസാപുടേന നവചമ്പകകോമലേന ।
സംവീക്ഷണേന സരസീരുഹസാരഭാജാ
    സന്താപ ഏഷ സകലോ മമ ശാന്തിമേതി ॥ **7.98** ॥ 309

ലക്ഷാർചനാനതജനാവനദീക്ഷിതസ്യ
    ശ്രീരാഘവസ്യ ഹൃദയം നിതരാം ധിനോതി ।
മന്ദസ്മിതം മുഖസരോജവികാസദായി
    വ്യക്തം വദത്യഥ ഹൃദം പരമാഭിരാമം ॥ **7.99** ॥ 310

കൻയാപുഷ്യേ മജ്ജനശ്രീമഹേഺസ്മിൻ
    കാകം ദൃഷ്ട്വാ കമ്പമാനാം തു സീതാം ।
ദൃഷ്ടശ്രീമൻമാരുതിസ്സംവിധത്സേ
    മന്ദം ഹാസം മത്പ്രഭോ ! മഞ്ജുലം ത്വം ॥ **7.100** ॥ 311

കർപൂരതപ്തം കരയോർമമ ത്വം
    പ്രദായ പാത്രം വ്യഥിതം വിധായ ।
മഹൗഷധം ചാഥ മധു പ്രദായ
    മന്ദസ്മിതം രാഘവ ! സന്തനോഷി ॥ **7.101** ॥ 312

ഏവം വ്യഥാ തേ ഭവിതാ ഭവേ ത -
    ച്ഛാന്തിശ്ച സദ്യോ ന ഭയം പ്രയായാഃ ।
ഇതി സ്മിതം യത്തനുഷേ തദേവ
    മോദായ ഭൂയശ്ശരണം പ്രപദ്യേ ॥ **7.102** ॥ 313

തപ്തേന തപ്തം പയസാ കില ത്വാം
    അപാലയം ബാലതമം പുരേതി ।
ആലോക്യ മാം മന്ദമിതി സ്മിതോഽസി
    വയസ്ത്വവേദം ത്വരിതം പ്രയാതി ॥ **7.103** ॥ 314

വയശ്ച ഭൂയോ മനസസ്തഥാഽപി
    വയോ നവം നാമ തഥൈവ നിത്യം ।
ജയോദയം പുഷ്യതി ചിത്രമേതത്
    മന്ദസ്മിതം നൈവ തഥൈവ രക്ഷ ॥ **7.104** ॥ 315

മന്ദസ്യ മേ മൻമഥമർദിതസ്യ
    മാധുർയചാതുർയബഹിഷ്കൃതസ്യ ।
ധൈർയേണ ദൂരീകൃതമാനസസ്യ
    മന്ദസ്മിതം മംഗലദം തവാസ്തു ॥ **7.105** ॥ 316

അമന്ദലക്ഷ്മീലലിതാലയായ
മരന്ദധാരാമധുരാധരായ ।
അനന്തസൻമംഗലദായകായ
മന്ദസ്മിതായാസ്തു നമോ നമസ്തേ ॥ **7.106** ॥ 317

വൈരാഗ്യവിജിതസ്വാന്തൈഃ പ്രപത്തിവിജിതേശ്വരൈഃ ।
അനുക്രോശൈകവിജിതൈരിത്യുപാദേശി ദേശികൈഃ ॥ **7.107** ॥ 318

॥ ഇതി പ്രകീർണസ്പന്ദഃ സമാപ്തഃ ॥

sunder kidāmbi prapatti dot com sunder kidāmbi